

EBA/GL/2017/06

20/09/2017

Smjernice

o praksama upravljanja kreditnim rizicima kreditnih institucija i računovodstvu očekivanih kreditnih gubitaka

1. Obveze usklađivanja i izvješćivanja

Status ovih smjernica

1. Ovaj dokument sadrži smjernice izdane na temelju članka 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010¹. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela i financijske institucije moraju ulagati napore da se usklade s ovim smjernicama.
2. Smjernice iznose EBA-ino stajalište o odgovarajućim nadzornim praksama unutar Europskog sustava financijskog nadzora ili o tome kako bi se pravo Unije trebalo primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela određena člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 na koja se smjernice primjenjuju trebala bi se s njima uskladiti tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje prakse (npr. izmjenama svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka), uključujući i u slučajevima kada su smjernice prvenstveno upućene institucijama.

Zahtjevi za izvješćivanje

3. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) 1093/2010 nadležna tijela moraju obavijestiti EBA-u o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama, odnosno o razlozima neusklađenosti do 20.11.2017. U slučaju izostanka takve obavijesti unutar ovog roka EBA će smatrati da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti se dostavljaju slanjem ispunjenog obrasca kojim se nalazi na internetskoj stranici EBA-e na adresu compliance@eba.europa.eu s uputom „EBA/GL/2017/06”. Obavijesti bi trebale slati osobe s odgovarajućom nadležnošću za izvješćivanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela. Svaka se promjena statusa usklađenosti također mora prijaviti EBA-i.
4. Obavijesti će biti objavljene na EBA-inoj internetskoj stranici u skladu s člankom 16. stavkom 3.

¹ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ, (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

2. Predmet, područje primjene, adresati i definicije

Predmet

5. Ovim se smjernicama navode razborite prakse upravljanja kreditnim rizicima za kreditne institucije povezane s provedbom i kontinuiranom primjenom računovodstvenih okvira očekivanih kreditnih gubitaka (engl. *expected credit loss*, „ECL”).
6. Ovim se smjernicama također pružaju nadležnim tijelima opće upute o ocjenjivanju učinkovitosti praksi, politika, postupaka i procedura za upravljanje kreditnim rizicima koje utječu na razine rezervacija u kreditnim institucijama.

Područje primjene

7. Ove se smjernice primjenjuju u odnosu na one prakse upravljanja kreditnim rizicima kreditnih institucija koje utječu na procjenu kreditnih rizika i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka uslijed izloženosti u obliku financiranja i rezervacija temeljem primjenjivog računovodstvenog okvira. Ove se smjernice također primjenjuju kada se, u slučajevima kada to dopušta važeći računovodstveni okvir, knjigovodstvena vrijednost izloženosti u obliku financiranja izravno smanjuje bez korištenja računa za rezervacije. Ovim se smjernicama ne postavljaju nikakvi dodatni zahtjevi u pogledu određivanja očekivanih gubitaka za potrebe regulatornog kapitala.
8. Ove se smjernice nadovezuju na članak 74. Direktive 2013/36/EU² kojim je navedeno da institucije moraju imati odgovarajuće mehanizme unutarnje kontrole, uključujući dobre administrativne i računovodstvene procedure koje su dosljedne i promiču dobro i učinkovito upravljanje rizicima; odnosno članak 79. točke (b) i (c) te Direktive, u kojima se navodi da nadležna tijela moraju osigurati da institucije imaju interne metodologije koje im omogućuju procjenu kreditnog rizika izloženosti prema pojedinim dužnicima i na razini portfelja, i učinkovite sustave za kontinuirano upravljanje i praćenje različitih portfelja osjetljivih na kreditni rizik i izloženosti, uključujući i prepoznavanje i upravljanje problematičnim kreditima te određivanje odgovarajućih ispravaka vrijednosti i rezervacija. Osim toga, u članku 88. stavku 1. točki (b) Direktive 2013/36/EU navodi se načelo prema kojemu „upravljačko tijelo mora osigurati integritet računovodstvenog sustava i sustava financijskog izvještavanja kao i financijske i operativne kontrole te usklađenost sa zakonom i relevantnim standardima”. Na posljepku, kako je određeno člankom 104. stavkom 1. Direktive 2013/36/EU, nadležna tijela mogu primijeniti nadzorne mjere, pa i tražiti od kreditnih institucija jačanje sustava,

² Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27. 6. 2013., str. 338.).

postupaka, mehanizama i strategija provedenih u skladu s člancima 73. i 74. (članak 104. stavak 1. točka (b)), primjenu posebne politike rezervacija ili tretmana imovine u pogledu kapitalnih zahtjeva (članak 104. stavak 1. točka (d)).

9. Smjernice navedene u odjeljku 4.3 primjenjuju se samo u odnosu na kreditne institucije koje pripremaju svoje financijske izvještaje u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja[®] („standardi MSFI[®]“) usvojenima u skladu s Uredbom (EZ) 1606/2002³ i na koje se primjenjuje MSFI 9 *Financijski instrumenti* („MSFI 9“).
10. Za kreditne institucije na koje se ne primjenjuju računovodstveni okviri ECL-a, nadležna tijela trebaju razmotriti primjenu relevantnih aspekata ovih smjernica koji se odnose na prakse upravljanja kreditnim rizicima, u onoj mjeri u kojoj je prikladno, u kontekstu primjenjivog računovodstvenog okvira.
11. Nadležna tijela trebaju osigurati usklađenost kreditnih institucija s ovim smjernicama na pojedinačnoj, potkonsolidiranoj i konsolidiranoj osnovi, u skladu s člankom 109. Direktive 2013/36/EU.
12. Treba smatrati da smjernice navedene u odjeljku 4.4 dopunjuju i dodatno određuju postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP) naveden u člancima 97. i 107. stavku 1. točki (a) Direktive 2013/36/EU, posebno u pogledu procjenjivanja upravljanja kreditnim rizicima te kontrola i računovodstvo očekivanih kreditnih gubitaka. Nadležna tijela stoga trebaju postupiti u skladu sa smjernicama navedenima u odjeljku 4.4. u skladu sa smjernicama EBA-e u općim procedurama i metodologijama za postupak nadzorne provjere i ocjene (SREP)⁴.

Adresati

13. Ove smjernice upućene su nadležnim tijelima koja su utvrđena u članku 4. stavku 2. točki (i) Uredbe (EU) br. 1093/2010.
14. Smjernice navedene u odjeljcima 4.1, 4.2 i 4.3 također su upućene i kreditnim institucijama kako je utvrđeno u članku 4. stavku 1. točki (1) Uredbe (EU) br. 575/2013⁵.

³ Uredba (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. srpnja 2002. o primjeni međunarodnih računovodstvenih standarda (SL L 243, 11. 9. 2002., str. 1.)

⁴ EBA GL/2014/13.

⁵ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL L 176, 27. 6. 2013., str. 1. – 337.).

Definicije

15. Osim ako je drukčije navedeno, pojmovi upotrijebljeni i utvrđeni u Direktivi 2013/36/EU, Uredbi (EU) br. 575/2013 i MSFI-ju 9 imaju isto značenje u ovim smjernicama. Osim toga, za potrebe ovih smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

Rezervacije	su iznosi (stanja) rezervacija po izloženostima u obliku financiranja, koji su priznati u bilanci kreditne institucije u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.
Izloženosti u obliku financiranja	su zajmovi, obveze na temelju zajma i ugovori o financijskom jamstvu na koje se primjenjuje okvir ECL-a ⁶ .
Privremene prilagodbe rezervacija	su prilagodbe rezervacija koje se koriste kako bi se uzele u obzir okolnosti kada postane očito da postojeći ili očekivani čimbenici rizika nisu uzeti u obzir u postupku modeliranja i ocjenjivanja kreditnih rizika na datum izvještavanja.

⁶ Područje primjene smjernica EBA-e može se razlikovati od područja primjene odredaba o umanjenju vrijednosti temeljem primjenjivog računovodstvenog okvira. Na primjer, područje primjene smjernica EBA-e uže je od područja primjene MSFI-ja 9.

3. Provedba

Datum primjene

16. Ove se smjernice trebaju primijeniti na početku prvog računovodstvenog razdoblja koje počinje 1. siječnja 2018. ili nakon tog dana.

4. Smjernice o praksama upravljanja kreditnim rizicima i računovodstvu očekivanih kreditnih gubitaka

4.1 Opće odredbe

Primjena načela razmjernosti, značajnosti i simetrije

17. Kreditne institucije trebaju se uskladiti s ovim smjernicama na način koji je razmjeran njihovoj veličini i unutarnjoj organizaciji te vrsti, opsegu i složenosti njihovih aktivnosti i portfelja, i općenitije, svim drugim relevantnim činjenicama i okolnostima kreditne institucije (i skupine (ukoliko postoji) kojoj pripada). Upotreba pravilno oblikovanih razmjernih pristupa ne bi trebala ugroziti visokokvalitetnu primjenu računovodstvenih okvira ECL-a.
18. Kreditne institucije također trebaju na odgovarajući način razmotriti primjenu načela značajnosti. Ipak, to ne treba dovesti do toga da se pojedinačne izloženosti ili portfelji smatraju beznačajnima ako kumulativno predstavljaju značajnu izloženost kreditne institucije. Dodatno, značajnost ne treba procjenjivati samo na temelju potencijalnog utjecaja na račun dobiti i gubitka na datum izvještavanja. Na primjer, veliki portfelj(i) izloženosti u obliku financiranja poput hipoteka na nekretninama općenito bi se smatrali značajnima čak i ako su u velikoj mjeri osigurani.
19. Pri razmatranju načina na koji se uzima u obzir razmjernost ili značajnost u izradi metodologije ECL-a ili u njezinoj primjeni, važno je osigurati da ne dođe do pristranosti.
20. Pravovremeno uočavanje pogoršanja kredita i rezervacija ne treba odgađati bez dovođenja u pitanje činjenice da su računovodstveni okviri ECL-a simetrični na način da kasnije izmjene (i pogoršanja i poništenja tih pogoršanja) profila kreditnog rizika dužnika treba uzeti u obzir pri mjerenju rezervacija.

Uzimanje u obzir razumnih i utemeljenih podataka

21. Kreditne institucije trebaju razmotriti širok raspon informacija prilikom primjene računovodstvenih modela ECL-a. Razmatrane informacije trebaju biti relevantne za procjenjivanje kreditnih rizika i mjerenje ECL-a određene izloženosti u obliku financiranja koja se procjenjuje i trebaju uključivati informacije o proteklim događajima, postojećim uvjetima i prognozama budućih ekonomskih uvjeta. Informacije koje se na poslijetku uključuju u procjenjivanje kreditnih rizika i mjerenje ECL-a također trebaju biti razumne i utemeljene. Pri određivanju raspona relevantnih informacija koje treba uzeti u obzir i pri određivanju smatraju li se informacije razumnima i utemeljenima kreditne institucije trebaju upotrijebiti

svoju iskustvenu kreditnu prosudbu. Razumni i utemeljeni podatci trebaju se temeljiti na relevantnim činjenicama i dobroj prosudbi.

Razmatranje podataka o budućim događajima

22. Kako bi se osiguralo pravovremeno priznavanje kreditnih gubitaka, kreditne institucije trebaju razmotriti informacije o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike. Prilikom razmatranja informacija o budućim događajima kreditne institucije trebaju primijeniti dobru prosudbu dosljednu s općenito prihvaćenim metodama ekonomske analize i predviđanja, potkrijepljene dovoljnom količinom podataka.
23. Kreditne institucije moraju biti u stanju dokazati na koji način su relevantne razumne i utemeljene podatke uzele u obzir u postupku procjenjivanja i mjerenja ECL-a. Kreditne institucije trebaju primijeniti iskustvenu kreditnu prosudbu pri razmatranju budućih scenarija i uzeti u obzir potencijalne posljedice nastupanja ili izostanka događaja i posljedični utjecaj na mjerenje ECL-a. Podatke ne treba isključivati iz tog postupka samo zato što je mala vjerojatnost nastupanja događaja ili zbog toga što je učinak tog događaja na kreditne rizike ili iznos očekivanih kreditnih gubitaka neizvjestan. U određenim okolnostima podatci relevantni za procjenjivanje i mjerenje kreditnih rizika možda neće biti razumni i utemeljeni i stoga ih treba isključiti iz postupka procjenjivanja i mjerenja ECL-a. S obzirom na to da bi takve okolnosti u stvarnosti bile rijetke, kreditne institucije trebaju osigurati jasno dokumentirano, robusno opravdanje.
24. Korišteni podatci uključuju nepristrano razmatranje relevantnih čimbenika i njihovog utjecaja na kreditnu sposobnost i izostanak plaćanja. Relevantni čimbenici uključuju one koji su svojstveni banci i njezinom poslovanju ili koji su proistekli iz vanjskih uvjeta.

4.2 Načela praksi upravljanja kreditnim rizicima i računovodstvo očekivanih kreditnih gubitaka

Načelo 1. – Odgovornosti upravljačkog tijela i višeg rukovodstva

Upravljačko tijelo⁷ i više rukovodstvo kreditne institucije odgovorni su za osiguravanje toga da kreditna institucija ima odgovarajuće prakse upravljanja kreditnim rizicima, uključujući učinkovit sustav unutarnjih kontrola kako bi dosljedno određivale odgovarajuće rezervacije u skladu s politikom i procedurama kreditne institucije, primijenjenim računovodstvenim okvirom i relevantnim nadzornim smjernicama.

25. Upravljačko tijelo kreditne institucije treba biti odgovorno za odobravanje i redovito pregledavanje strategije upravljanja kreditnim rizicima kreditne institucije te glavnih politika i

⁷ U državama članicama EU-a moguće je primijetiti različite strukture upravljačkih tijela. U nekim državama članicama uobičajena je unitarna struktura, odnosno samo jedno tijelo obavlja nadzorne i upravljačke funkcije upravljačkog tijela. U drugim državama članicama uobičajena je dualna struktura, uz osnivanje dvaju neovisnih tijela, jednog za upravljačku funkciju, a drugog za nadzor upravljačke funkcije.

postupaka za identificiranje, mjerenje, vrednovanje, praćenje, izvještavanje i umanjivanje kreditnih rizika dosljedno s odobrenom sklonošću za preuzimanje rizika u skladu s odlukom upravljačkog tijela. Osim toga, kako bi se ograničio rizik koji izloženosti u obliku financiranja predstavljaju deponentima i, općenitije, financijskoj stabilnosti, upravljačko tijelo kreditne institucije treba tražiti od višeg rukovodstva da se pridržava dobrih praksi preuzimanja rizika ⁸.

26. Kako bi ispunilo te obveze, upravljačko tijelo treba dati višem rukovodstvu upute da:

- a. razvije i održava odgovarajuće postupke koji bi trebali biti sustavni i dosljedno primjenjivani kako bi odredilo odgovarajuće rezervacije u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom;
- b. uspostavi i primijeni učinkovit sustav unutarnjih kontrola za procjenjivanje i mjerenje kreditnih rizika; povremeno podnosi izvještaje o rezultatima postupka procjenjivanja i mjerenja kreditnih rizika, uključujući procjene rezervacija za ECL;
- c. uspostavi, primijeni i po potrebi ažurira odgovarajuće politike i procedure kako bi interno obavijestilo o postupku procjenjivanja i mjerenja kreditnih rizika cjelokupno relevantno osoblje, posebno članove osoblja koji su uključeni u taj postupak.

Više rukovodstvo treba biti odgovorno za provedbu strategije kreditnih rizika koju je odobrilo upravljačko tijelo i razvoj prethodno navedenih politika i postupaka.

27. Učinkovit sustav unutarnje kontrole za procjenjivanje i mjerenje kreditnih rizika treba uključivati:

- a. mjere usklađivanja s važećim zakonima, propisima, internim politikama i procedurama;
- b. mjere osiguravanja nadzora nad cjelovitošću korištenih podataka i razumnog osiguravanja odražavanja toga da su rezervacije u financijskim izvještajima kreditne institucije i izvještajima koji se podnose nadležnom tijelu pripremljeni u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom i relevantnim nadzornim zahtjevima;
- c. dobro definirane postupke ocjenjivanja i mjerenja kreditnih rizika koji su neovisni o funkciji davanja zajmova (premda je na odgovarajući način uzimaju u obzir), koji sadrže:
 - i. učinkovit sustav procjenjivanja kreditnih rizika koji se dosljedno primjenjuje, točno stupnjuje na temelju različitih svojstava kreditnih rizika, pravovremeno identificira promjene kreditnog rizika i poziva na odgovarajuće djelovanje;

⁸ Odbor za financijsku stabilnost (FSB) objavio je načela dobre prakse za kredite osigurane hipotekom na stambene nekretnine u travnju 2012., čiji je cilj osigurati okvir za zakonodavstva za uspostavu minimalnih prihvatljivih standarda za preuzimanje rizika izloženosti u obliku financiranja kod zajmova osiguranih nekretninama; dostupno na www.financialstabilityboard.org/publications/r_120418.pdf. EBA je objavila smjernice o procjeni kreditne sposobnosti (EBA/GL/2015/11) koje su usklađene s načelima FSB-a i obuhvaćaju neka od njih.

- ii. učinkovit postupak kojim se osigurava da se sve relevantne i razumne i utemeljene informacije, uključujući informacije o budućim događajima, na odgovarajući način razmotri pri procjenjivanju kreditnih rizika i mjerenju ECL-a. To uključuje održavanje odgovarajućih izvještaja, pojedinosti o izvršenim pregledima te identificiranje i opise uloga i odgovornosti uključenog osoblja;
 - iii. politiku procjenjivanja kojom se osigurava mjerenje ECL-a na razini pojedinačne izloženosti i također, kada je to potrebno za ispravno mjerenje ECL-a u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom, na razini portfelja na način da se izloženosti grupiraju u skupine na temelju identificiranih zajedničkih svojstava kreditnih rizika;
 - iv. učinkovit postupak validacije modela kako bi se osiguralo da modeli procjenjivanja i mjerenja kreditnih rizika budu kontinuirano u mogućnosti generirati točne, dosljedne i nepristrane prognostičke procjene. To uključuje uspostavu politike i procedura kojima se opisuje struktura odgovornosti i izvještavanja postupka validacije modela, unutarnja pravila za procjenjivanje i odobravanje promjena modela i izvještavanje o ishodu validacije modela;
 - v. jasno formalno komuniciranje i koordinaciju između osoblja kreditne institucije za kreditne rizike, osoblja za financijsko izvještavanje, višeg rukovodstva, upravljačkog tijela i drugih uključenih u procjenu kreditnih rizika i postupak mjerenja ECL-a. To također treba biti dokumentirano pisanim politikama i procedurama, izvještajima uprave i zapisnicima uključenih odbora kao što su odbori upravljačkog tijela ili višeg rukovodstva; i
- d. funkcijom interne revizije⁹ koja:
- i. neovisno ocjenjuje učinkovitost sustava i postupaka kreditne institucije za procjenjivanje i mjerenje kreditnih rizika, uključujući sustav ocjenjivanja kreditnih rizika; i
 - ii. daje preporuke koje se odnose na bilo koju slabost uočenu tijekom tog ocjenjivanja.

Načelo 2. – Dobre metodologije ECL-a

Kreditne institucije trebaju usvojiti, dokumentirati i pridržavati se politika koje uključuju dobre metodologije, procedure i kontrole za procjenu i mjerenje kreditnih rizika kod svih izloženosti u obliku financiranja. Utvrđivanje rezervacija treba se temeljiti na tim metodologijama i rezultirati ispravnim i pravovremenim priznavanjem ECL-a u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.

⁹ Članak 74. Direktive 2013/36/EU i EBA-ine smjernice o internom upravljanju (GL 44).

28. Postupak procjenjivanja i mjerenja kreditnih rizika treba pružiti relevantne podatke višem rukovodstvu kako bi donosilo iskustvene prosudbe o kreditnim rizicima po izloženostima u obliku financiranja i procjeni ECL-a po tim izloženostima.
29. Kreditne institucije u najvećoj mogućoj mjeri, iskoristiti i integrirati zajedničke postupke, sustave, alate i podatke koji se koriste unutar kreditne institucije kako bi odredile treba li, kada i pod kojim uvjetima, odobriti kredit; pratile kreditne rizike; i mjerile rezervacije za računovodstvene potrebe i za potrebe adekvatnosti kapitala.
30. Kreditne institucije u svojim metodologijama za utvrđivanje rezervacija trebaju jasno dokumentirati definicije ključnih pojmova povezanih s procjenjivanjem kreditnih rizika i mjerenjem ECL-a (poput stopa gubitka i migracije, događaja gubitka i nastupanje statusa neispunjenja obveza). Kada se koriste različiti pojmovi, podatci ili pretpostavke u različitim funkcijskim područjima (kao što su računovodstvo, adekvatnost kapitala i upravljanje kreditnim rizicima), osnovni razlozi za te razlike trebaju biti dokumentirani i treba ih odobriti više rukovodstvo. Podatci i pretpostavke korišteni za procjene ECL-a trebaju se pregledavati i ažurirati sukladno zahtjevima primjenjivog računovodstvenog okvira.
31. Kreditne institucije trebaju uspostaviti odgovarajuće postupke i sustave kako bi na odgovarajući način identificirale, mjerile, procjenjivale, pratile, izvještavale te umanjile razinu kreditnog rizika. Tijekom prijelaza na računovodstveni model ECL-a treba ocijeniti postojeće postupke i sustave i, ako je potrebno, preinačiti ih kako bi se prikupili i analizirali relevantni podatci koji utječu na procjenjivanje kreditnih rizika i utvrđivanje ECL-a.
32. Kreditne institucije trebaju prihvatiti i pridržavati se pisanih politika i procedura kojima se opisuju sustavi i kontrole kreditnih rizika koje se koriste u njihovim metodologijama za upravljanje kreditnim rizicima te odvojene uloge i odgovornosti upravljačkog tijela od višeg rukovodstva kreditne institucije.
33. Dobre metodologije za procjenjivanje kreditnih rizika i mjerenje razina rezervacija (prema vrsti izloženosti, na primjer stanovništvu ili velikim klijentima) trebaju posebno:
 - a. uključivati robusan postupak koji je osmišljen tako da osigura kreditnoj instituciji sposobnost identificiranja razine, prirode i pokretača kreditnih rizika nakon početnog priznavanja izloženosti u obliku financiranja kako bi se osiguralo da kasnije promjene kreditnog rizika mogu biti uočene i kvantificirane;
 - b. uključivati kriterije kojima se na odgovarajući način uzima u obzir utjecaj informacija o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike. Bez obzira na to provodi li se procjenjivanje kreditnih rizika na skupnoj ili pojedinačnoj osnovi, kreditna institucija treba biti sposobna dokazati da je razmotrila navedeno tako da se priznavanje ECL-a ne odgađa. Navedeni kriteriji trebaju dovesti do identificiranja čimbenika koji utječu na otplatu, bez obzira jesu li povezani s poticajima, voljom ili sposobnošću dužnika da izvršava ugovorne obveze ili odredbama i uvjetima izloženosti u obliku financiranja. Ekonomski čimbenici koji se

- uzimaju u obzir (poput stope nezaposlenosti ili stope popunjenosti) trebaju biti relevantni za procjenu i, ovisno o okolnostima, mogu biti na međunarodnoj, nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini;
- c. uključivati, za skupno procjenjivane izloženosti, opis osnove za stvaranje skupina portfelja izloženosti sa zajedničkim obilježjima kreditnog rizika;
 - d. identificirati i dokumentirati metode procjenjivanja i utvrđivanja ECL-a (kao što je metoda stope gubitka, vjerojatnost nastupanja statusa neispunjenja obveza (engl. *probability of default*; PD) / gubitak zbog neispunjenja obveza (engl. *loss-given-default*; LGD) ili druga metoda) koje je potrebno primijeniti na svaku izloženost ili portfelj;
 - e. dokumentirati razloge prikladnosti odabrane metode, posebno ako se na različite portfelje i vrste pojedinačnih izloženosti primjenjuju različite metode utvrđivanja ECL-a. Kreditne institucije trebaju biti sposobne objasniti nadležnim tijelima razloge svake promjene pristupa mjerenju (na primjer, prelazak s metode stope gubitka na metodu PD/LGD) i kvantitativne utjecaje takvih promjena;
 - f. dokumentirati:
 - i. ulazne vrijednosti, podatke i pretpostavke korištene u postupku procjenjivanja rezervacija kao što su povijesne stope gubitaka, procjene PD/LGD i ekonomske prognoze;
 - ii. kako se određuje trajanje izloženosti ili portfelja (uključujući način na koji su uzeta u obzir očekivana prijevremena plaćanja i neispunjenja obveza);
 - iii. vremensko razdoblje za koje se procjenjuje iskustvo ranijih gubitaka;
 - iv. sva usklađenja nužna za procjenu ECL-a u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom. Na primjer, ako se postojeći i prognozirani ekonomski uvjeti razlikuju od onih koji su postojali tijekom korištenog razdoblja povijesne procjene, treba izvršiti prilagodbe koje dosljedno prate te razlike. Dodatno, kada je kreditna institucija pretrpjela malo stvarnih gubitaka ili ih uopće nije bilo u promatranom povijesnom razdoblju, a postojeći uvjeti ili uvjeti koji se odnose na buduće razdoblje mogu se razlikovati od uvjeta prisutnih tijekom povijesnog razdoblja, utjecaj tih promjena na ECL treba procjenjivati i mjeriti;
 - g. uključivati postupak za procjenjivanje prikladnosti značajnih ulaznih podataka i pretpostavki u odabranoj metodi mjerenja ECL-a. Osnova za ulazne vrijednosti i pretpostavke korištene u postupku procjenjivanja rezervacija treba biti dosljedna iz razdoblja u razdoblje. Kada se ulazni podatci i pretpostavke ili osnova za njih promijeni, treba dokumentirati razloge za to;
 - h. identificirati situacije koje bi općenito dovele do promjene metoda mjerenja ECL-a, ulaznih podataka ili pretpostavki iz razdoblja u razdoblje (na primjer, kreditna institucija može navesti

da kredit koji je prethodno procijenjen na skupnoj osnovi koristeći metodu PD/LGD može biti pojedinačno vrednovan koristeći metodu diskontiranog novčanog toka po primitku novih informacija o dužniku kao što je gubitak zaposlenja);

- i. uzeti u obzir relevantne unutarnje i vanjske čimbenike koji mogu utjecati na procjenu ECL-a kao što su standardi odobravanja plasmana primijenjeni kod inicijalnog ugovaranja izloženosti u obliku financiranja kao i promjene industrijskih, geografskih, ekonomskih i političkih čimbenika;
- j. prikazati kako se određuju sastavnice ECL-a (na primjer, stope povijesnih gubitaka ili analiza migracija kao polazište, prilagođeno za informacije o postojećim i očekivanim uvjetima). Kreditna institucija treba imati nepristran pogled na nesigurnost i rizike u svojim aktivnostima davanja zajmova prilikom procjenjivanja ECL-a;
- k. identificirati čimbenike koji se razmatraju prilikom određivanja prikladnih povijesnih vremenskih razdoblja tijekom kojih se procjenjuje iskustvo prethodnih gubitaka. Kreditna institucija treba čuvati dovoljnu količinu povijesnih podataka o gubiticima kako bi se osigurala smisljena analiza iskustva o kreditnim gubiticima radi upotrebe kao polazne točke pri procjenjivanju razine rezervacija na skupnoj ili pojedinačnoj osnovi;
- l. odrediti mjeru u kojoj vrijednost sredstava osiguranja i druga sredstva za smanjenje kreditnih rizika utječu na ECL;
- m. opisati politike i procedure kreditne institucije o otpisima i oporavku;
- n. zahtijevati da analize, procjene, provjere i drugi zadatci/postupci koji su ulazni podatci ili rezultat postupka procjenjivanja i mjerenja kreditnih rizika izvršava kompetentno i odgovarajuće osposobljeno osoblje, a validira osoblje koje je neovisno o aktivnosti odobravanja zajmova kreditne institucije. Navedeni ulazni podatci i rezultati dobiveni od tih funkcija trebaju biti dobro dokumentirani, a dokumentacija treba uključivati jasna objašnjenja kojima se potkrepljuju analize, procjene i pregledi;
- o. dokumentirati metode korištene za validaciju modela za mjerenje ECL-a (na primjer, retroaktivna testiranja);
- p. osigurati da procjene ECL-a na odgovarajući način uključuju podatke o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike koji nisu već uključeni u rezervacije mjerene na temelju pojedinačne izloženosti. Zbog toga može biti potrebno da rukovodstvo upotrijebi svoju iskustvenu kreditnu prosudbu kako bi se razmotrila opća kretanja u cijelom kreditnom portfelju, promjene poslovnog modela kreditne institucije, makroekonomske čimbenike itd.; i
- q. zahtijevati da postupak za procjenjivanje sveukupne prikladnosti rezervacija u skladu s relevantnim računovodstvenim okvirom, uključuje redovitu provjeru modela ECL-a.

34. Postupak kojim se kreditna institucija koristi za identificiranje kreditnih rizika treba osigurati da čimbenici koji utječu na promjene kreditnog rizika i ECL-a budu redovito pravilno identificirani. Dodatno, razmatranje kreditnih rizika svojstvenih novim proizvodima i aktivnostima treba biti ključan dio postupka identificiranja kreditnih rizika, procjenjivanja kreditnih rizika i mjerenja ECL-a.
35. Više rukovodstvo treba razmotriti relevantne činjenice i okolnosti, uključujući informacije o budućim događajima koji će vjerojatno dovesti do odstupanja ECL-a od povijesnog iskustva i koji mogu utjecati na kreditne rizike i punu naplativost novčanih tokova.
36. U odnosu na čimbenike povezane sa karakterom, sposobnošću i kapitalom dužnika, uvjete izloženosti u obliku financiranja i vrijednosti založene imovine kao sredstvo osiguranja zajedno s drugim čimbenicima za smanjenje kreditnih rizika koji mogu utjecati na potpunu naplativost novčanih tokova, kreditna institucija treba (ovisno o vrsti izloženosti) razmotriti:
- a. politike i procedure kreditiranja, uključujući standarde odobravanja plasmana i uvjete kreditiranja koji su bili na snazi pri početnom priznavanju dužnikove izloženosti u obliku financiranja i je li izloženost u obliku financiranja nastala kao izuzetak od tih politika. Politika kreditiranja kreditne institucije treba uključivati pojedinosti o njezinim standardima preuzimanja rizika te smjernicama i procedurama koje određuju postupak odobravanja kreditiranja kreditne institucije;
 - b. izvore stalnih prihoda dužnika koji su dostupni za podmirivanje dospjelih obveza;
 - c. dužnikovu sposobnost stvaranja dovoljnog novčanog toka za vrijeme trajanja financijskog instrumenta;
 - d. ukupnu visinu zaduženosti dužnika i očekivanja o promjeni;
 - e. poticaje ili spremnost dužnika da izvrše obveze;
 - f. neopterećenu imovinu¹⁰ koju dužnik može založiti kao sredstvo osiguranja na tržištu ili bilateralno kako bi prikupio sredstva i očekivanja o promjeni vrijednosti te imovine;
 - g. razumno moguće jednokratne događaje i ponavljajuće ponašanje koji mogu utjecati na sposobnost dužnika da ispunjava ugovorne obveze; i
 - h. pravovremeno procjenjivanje vrijednosti instrumenata osiguranja i razmatranje čimbenika koji mogu utjecati na buduću vrijednost sredstava osiguranja (imajući na umu da vrijednosti sredstava osiguranja izravno utječu na procjene LGD-a).

¹⁰ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 2015/79 od 18. prosinca 2014. o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 680/2014 o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda o nadzornom izvješćivanju institucija u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s opterećenosti imovine, jedinstvenim obrascem s točkama podataka i pravilima validacije.

37. Kada mogu utjecati na sposobnost kreditne institucije da naplati dospjele obveze, kreditne institucije trebaju razmotriti čimbenike koji se odnose na poslovni model kreditne institucije te postojeće i prognozirane makroekonomske uvjete, uključujući, između ostalog,:
- a. tržišno natjecanje te pravne i regulatorne zahtjeve;
 - b. kretanja ukupnog obujma kredita institucije;
 - c. ukupan profil rizičnosti izloženosti u obliku financiranja kreditne institucije i očekivanja o njegovoj promjeni;
 - d. koncentraciju kredita prema dužnicima ili prema vrsti proizvoda, segmentu ili geografskom tržištu;
 - e. očekivanja naplate, otpisa i prakse ponovne uspostave naplate;
 - f. kvalitetu sustava kreditne institucije za kontrolu kreditnih rizika i stupanj nadzora koji provodi više rukovodstvo i upravljačko tijelo kreditne institucije; i
 - g. druge čimbenike koji mogu utjecati na ECL uključujući, između ostalog, očekivanja o promjenama u stopi nezaposlenosti, bruto domaćem proizvodu, referentnim kamatnim stopama, inflaciji, uvjetima likvidnosti ili tehnologiji.
38. Dobre metodologije kreditnih rizika trebaju uzeti u obzir različite potencijalne scenarije i ne trebaju se oslanjati isključivo na subjektivne, pristrane ili pretjerano optimistična razmatranja. Kreditne institucije trebaju razviti i dokumentirati svoje postupke za izradu relevantnih scenarija koji će se koristiti pri procjenjivanju ECL-a. Posebno:
- a. kreditne institucije trebaju dokazati i dokumentirati kako bi se procjene ECL-a mijenjale pri promjenama u scenarijima, uključujući promjene relevantnih vanjskih uvjeta koji mogu utjecati na procjene ECL-a ili komponente izračuna ECL-a (poput PD i LGD parametara);
 - b. kreditne institucije trebaju imati dokumentirani postupak za određivanje vremenskog horizonta scenarija i, ako je to relevantno, kako se procjenjuje ECL kod izloženosti čije trajanje premašuje razdoblje obuhvaćeno jednom ili više korištenih gospodarskih prognoza;
 - c. scenariji mogu biti interno razvijeni ili ih mogu izraditi vanjski dobavljači. Kod interno razvijenih scenarija kreditne institucije trebaju imati više vrsta stručnjaka kao što su stručnjaci za rizike, ekonomisti, voditelji poslovanja te više rukovodstvo koji pomažu u odabiru scenarija koji su relevantni za profil izloženosti kreditne institucije kreditnim rizicima. Za scenarije koje izrađuju vanjski dobavljači kreditne institucije trebaju osigurati da vanjski dobavljač prilagodi scenarije tako da odražavaju profil izloženosti kreditne institucije kreditnim i poslovnim rizicima, jer kreditne institucije ostaju odgovorne za te scenarije;

- d. retroaktivno testiranje treba biti provedeno kako bi se osiguralo da su uzeti u obzir, i ugrađeni u procjene ECL-a, najrelevantniji ekonomski čimbenici koji utječu na sposobnost naplate i kreditne rizike; i
 - e. ako su raspoloživi tržišni pokazatelji (kao što je CDS raspon (engl. *credit default swap spread*)), više rukovodstvo može ih smatrati valjanom referentnom vrijednošću s kojom može uspoređivati dosljednost vlastitih prosudbi.
39. Iako kreditna institucija ne treba kroz simulacije identificirati ili izraditi model svakog mogućeg scenarija, treba razmotriti sve razumne i utemeljene podatke koji su relevantni za proizvod, dužnika, poslovni model ili ekonomsko i regulatorno okruženje pri izradi procjena ECL-a. Pri izradi takvih procjena za potrebe financijskog izvještavanja kreditne institucije trebaju razmotriti iskustvo i rješenja u sličnim postupcima koje su provele u regulatorne svrhe (premda namjena scenarija stresnih uvjeta nije da se izravno koriste u računovodstvene svrhe). Podatci o budućim događajima, uključujući ekonomske prognoze i povezane čimbenike kreditnih rizika koji se koriste za procjene ECL-a, trebaju biti dosljedni s ulaznim podacima za druge relevantne procjene unutar financijskih izvještaja, proračuna, strateških i planova kapitala te drugim podacima korištenima za upravljanje i izvještavanje unutar kreditne institucije.
40. Više rukovodstvo treba moći dokazati da razumije i na pravilan način razmatra svojstvene rizike pri određivanju cijene izloženosti u obliku financiranja. Kreditne institucije trebaju posvetiti posebnu pažnju sljedećim činjenicama koje su indikativne za neadekvatne procjene ECL-a:
- a. odobravanje kredita dužnicima temeljem nesigurnih izvora prihoda (koji bi u krizi mogli postati nestalni) ili bez dokumentacije ili kod ograničene provjere izvora dužnikovih prihoda;
 - b. visoki zahtjevi servisiranja duga u odnosu na neto dostupne dužnikove očekivane novčane tokove;
 - c. fleksibilni planovi otplate, uključujući privremene obustave plaćanja, plaćanje isključivo kamate i negativnu amortizaciju;
 - d. za financiranje na temelju nekretnina i druge imovine, kreditiranje u iznosu jednakom ili većem od vrijednosti financirane imovine ili na drugi način ne osiguravaju odgovarajuću zaštitu putem sredstava osiguranja;
 - e. neprimjerena povećanja promjena izloženosti u obliku financiranja zbog financijskih teškoća s kojima se suočava dužnik¹¹ ili ponovni dogovor o izloženosti / promjena izloženosti u obliku

¹¹ Vidjeti također Provedbenu uredbu Komisije (EU) br. 2015/227 od 9. siječnja 2015. o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 680/2014 o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda o nadzornom izvješćivanju institucija u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 41, 20. 2. 2015., str. 1.) kojom se uspostavljaju konkretne definicije restrukturiranja i neprihodujućih izloženosti.

- financiranja zbog drugih razloga (kao što su konkurentski pritisak s kojim se suočava kreditna institucija);
- f. zaobilaženje zahtjeva u pogledu klasificiranja i ocjenjivanja, uključujući promjenu plana, refinanciranje ili reklasifikaciju izloženosti u obliku financiranja;
 - g. neopravdana povećanja obujma kredita, posebno u odnosu na povećanje obujma kredita koje provode drugi vjerovnici na istom tržištu; i
 - h. povećavanje obujma i ozbiljnosti dospjelih i niskokvalitetnih kredita i kredita s umanjenom vrijednošću.
41. Računovodstvene politike kreditnih institucija trebaju zadovoljiti, i njihova metodologija rezervacija treba uključivati, kriterije za (a) ponovni dogovor o izloženosti / promjene izloženosti u obliku financiranja zbog financijskih teškoća ili drugih razloga uzimajući u obzir i konkretne definicije restrukturiranja utvrđene u 2. dijelu Priloga V. Provedbene uredbe Komisije (EU) 680/2014 i (b) tretman kupljene ili stvorene izloženosti u obliku financiranja umanjenoj za kreditne gubitke sukladno definiciji temeljem primjenjivog računovodstvenog okvira:
- a. Kreditne institucije trebaju uzeti u obzir sljedeće kriterije u vezi s ponovnim dogovorom o izloženosti / promjenama izloženosti u obliku financiranja:
 - i. Metodologija rezervacija treba omogućiti kreditnim institucijama izvršavanje robusnog procjenjivanja kreditnih rizika i mjerenje ECL-a na takav način da razina rezervacija nastavlja odražavati mogućnost naplate glavnice ponovno dogovorene / izmijenjene izloženosti, bez obzira na to je li izvorna imovina i dalje priznata temeljem primjenjivog računovodstvenog okvira.
 - ii. Ponovni dogovori / promjene ne trebaju automatski voditi k zaključku da je odmah došlo do smanjenja kreditnih rizika te izloženosti. Svako smanjenje razine rezervacija zbog poboljšanih kreditnih rizika prikazano u izvještajima treba biti potkrijepljeno čvrstim dokazima. Klijenti trebaju na dosljedan i zadovoljavajući način dokazati sposobnost otplate tijekom razumnog vremenskog razdoblja prije nego što bi se moglo smatrati da su kreditni rizici smanjeni uzimajući u obzir i relevantne zahtjeve za izloženosti u probnom razdoblju sukladno definiciji u 2. dijelu Priloga V. Provedbene uredbe Komisije (EU) 680/2014.
 - iii. Kreditne institucije trebaju pažljivo razmotriti je li naplata glavnice kredita razumno osigurana kada se otplata vrši u obliku plaćanja isključivo kamate nakon ponovnog dogovora ili promjene uvjeta. Osim toga, dodatna očekivana kašnjenja u plaćanju tih novčanih tokova može ukazivati na to da se kreditni rizici nisu poboljšali te stoga razinu ECL-a treba pažljivo iznova procjenjivati.

- iv. Metodologije također trebaju osigurati da kreditno osoblje bez odlaganja obavijesti računovodstvene funkcije institucije kada se postigne novi dogovor o izloženosti ili se ona izmjeni kako bi se osigurao odgovarajući računovodstveni tretman te promjene. Kod složenijih ponovnih dogovora i izmjena potrebno je uspostaviti redovitu komunikaciju između kreditnog osoblja i službe računovodstva.
- b. Kreditne institucije trebaju uzeti u obzir sljedeće kriterije u vezi s kupljenom ili stvorenom izloženosti umanjenoj za kreditne gubitke:
- i. Metodologija treba omogućiti odgovarajuću identifikaciju i računovodstveni tretman kupljene ili stvorene izloženosti umanjene za kreditne gubitke.
 - ii. Procjene novčanog toka za te izloženosti u obliku financiranja treba provjeravati jednom tijekom svakog izvještajnog razdoblja i ažurirati ako je potrebno. Takvo ažuriranje treba na odgovarajući način biti potkrijepljeno i dokumentirano te ga treba odobriti više rukovodstvo.

Načelo 3. – Postupak ocjenjivanja kreditnih rizika i svrstavanje u skupine

Kreditna institucija treba imati uspostavljen postupak ocjenjivanja kreditnih rizika radi odgovarajućeg svrstavanja izloženosti u obliku financiranja u skupine na temelju zajedničkih obilježja kreditnih rizika.

Postupak rangiranja kreditnih rizika

- 42. U sklopu postupka ocjenjivanja kreditnih rizika, kreditne institucije trebaju imati uspostavljene sveobuhvatne postupke i informacijske sustave za praćenje kvalitete svojih izloženosti u obliku financiranja. To uključuje učinkovit postupak ocjenjivanja kreditnih rizika kojim se obuhvaća promjenjiva razina, priroda te pokretači kreditnih rizika koji se mogu pojaviti tijekom vremena, a kako bi se razumno osiguralo da se sve izloženosti u obliku financiranja pravilno prate i da se rezervacije ECL-a mjere na odgovarajući način.
- 43. Postupak rangiranja kreditnih rizika treba uključivati i funkciju neovisne provjere. Početno dodjeljivanje ocjena kreditnih rizika izloženostima i njihovo kontinuirano ažuriranje koje provodi izravno angažirano kreditno osoblje treba biti podložno provjeri neovisne kontrolne funkcije.
- 44. Kreditne institucije trebaju uzeti u obzir niz kriterija prilikom dodjeljivanja ocjene kreditnih rizika pri početnom priznavanju izloženosti u obliku financiranja uključujući, u mjeri u kojoj je to relevantno, vrstu proizvoda, odredbe i uvjete, vrstu i iznos sredstava osiguranja, obilježja i geografsku rasprostranjenost dužnika ili kombinaciju toga.
- 45. Prilikom izmjena postojećih ocjena kreditnih rizika, bilo na bazi portfelja ili pojedinačnoj bazi, kreditne institucije trebaju uzeti u obzir druge mjerodavne čimbenike poput, između ostalog, promjenu projekcija za predmetnu djelatnost, stope rasta poslovanja, očekivanja potrošača i

promjena ekonomskih prognoza (poput kamatnih stopa, stopa nezaposlenosti i cijena roba) kao i slabosti u odobravanju plasmana identificiranih nakon početnog priznavanja.

46. Sustav ocjenjivanja kreditnih rizika treba obuhvaćati sve izloženosti u obliku financiranja prilikom ocjenjivanja utjecaja promjena kreditnog rizika, a ne samo one kod kojih je došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika, u vezi kojih su nastali gubitci ili kojima je na drugi način vrijednost umanjena za kreditne gubitke. Time se omogućava odgovarajuće razlikovanje kreditnih rizika i svrstavanje u skupine izloženosti u obliku financiranja unutar sustava ocjenjivanja kreditnih rizika, te odražavanje rizika pojedinačnih izloženosti kao i, kada se promatra skupno za sve izloženosti, razine kreditnog rizika u portfelju kao cjelini. U tom kontekstu, učinkovit sustav ocjenjivanja kreditnih rizika treba omogućiti kreditnim institucijama identificiranje kako migracije kreditnih rizika tako i znatnih promjena kreditnih rizika.
47. Kreditne institucije trebaju opisati elemente svog sustava ocjenjivanja kreditnih rizika, na način da jasno definiraju svaki stupanj kreditnog rizika i da odrede osoblje odgovorno za izradu, provedbu, rad i uspješno funkcioniranje sustava kao i one odgovorne za periodičko ispitivanje i validaciju (tj. neovisnu funkciju za provjeru).
48. Stupnjevi kreditnih rizika trebaju biti provjeravani kad god se zaprima novi relevantni podatak ili kada se promijeni očekivanje kreditne institucije u pogledu kreditnog rizika. Dodijeljene ocjene kreditnih rizika treba periodički provjeravati (na primjer, bar jednom godišnje ili češće ako je to propisano u zakonodavstvu) kako bi se na odgovarajući način osigurala točnost i ažurnost tih ocjena. Ocjene kreditnih rizika za pojedinačno ocijenjene izloženosti u obliku financiranja koje su višeg rizika ili je njihova vrijednost umanjena za kreditne gubitke treba pregledavati češće od jednom godišnje. Procjene ECL-a trebaju biti pravovremeno ažurirane tako da odražavaju promjene ocjena kreditnog rizika bilo za skupine izloženosti ili za pojedinačne izloženosti.

Svrstavanje u skupine na temelju zajedničkih obilježja kreditnih rizika

49. Kreditne institucije trebaju svrstavati izloženosti sa zajedničkim obilježjima kreditnih rizika na način koji je dovoljno detaljan da je moguće razumno procijeniti promjene kreditnog rizika i utjecaj tih promjena na procjenu ECL-a za te skupine.
50. Metodologija kreditne institucije za svrstavanje izloženosti u skupine radi procjenjivanja kreditnih rizika (primjerice prema vrsti instrumenta, uvjetima proizvoda, segmentu djelatnosti/tržišta, geografskoj lokaciji ili starosti) treba dokumentirati, provjeriti i interno odobriti više rukovodstvo.
51. Izloženosti u obliku financiranja treba svrstavati u skupine prema zajedničkim obilježjima kreditnih rizika tako da promjene u razini kreditnih rizika odražavaju utjecaj promjenjivih uvjeta na zajedničku grupu pokretača kreditnih rizika. To uključuje razmatranje učinka na razini kreditnih rizika skupine uslijed promjena podataka o budućim događajima, uključujući

makroekonomske čimbenike. Više rukovodstvo treba provjeravati osnovu za svrstavanje u skupine kako bi se osiguralo da izloženosti unutar skupine ostanu homogene u pogledu utjecaja pokretača kreditnih rizika na njih te da se relevantna obilježja kreditnih rizika i njihov utjecaj na razinu kreditnih rizika skupine ne mijenjaju tijekom vremena.

52. Izloženosti ne treba svrstavati u skupine na takav način da povećavanje kreditnih rizika određenih izloženosti bude prikriveno rezultatima skupine kao cjeline.
53. Kreditne institucije trebaju imati uspostavljen robustan postupak koji će osiguravati odgovarajuće početno svrstavanja izloženosti u obliku financiranja u skupine. Posljedično, svrstavanje izloženosti u skupine treba biti ponovno procijenjeno, te izloženosti treba iznova segmentirati (razvrstati) ako se zaprima novi relevantni podatci ili ako izmijenjena očekivanja kreditne institucije u pogledu kreditnih rizika upućuju na opravdanost trajne prilagodbe. Ako kreditna institucija nije sposobna provesti pravovremeno novo segmentiranje izloženosti, treba koristiti privremena usklađenja.

Uporaba privremenih usklađenja

54. Kreditne institucije trebaju koristiti privremena usklađenja rezervacija samo kao privremeno rješenje, posebno u prolaznim okolnostima ili kada nema dovoljno vremena za odgovarajuće uključivanje relevantnih novih podataka u postojeći postupak modeliranja i ocjenjivanja kreditnih rizika, ili kod ponovnog segmentiranja postojećih skupina izloženosti u obliku financiranja, ili kada izloženosti u obliku financiranja unutar skupine izloženosti u obliku financiranja reagiraju na čimbenike i događaje na način koji je različit od početnog očekivanja.
55. Tijekom dugog razdoblja za čimbenike rizika koji nisu prolazni takva usklađenja se ne trebaju kontinuirano koristiti. Ako se ne očekuje da je razlog za usklađenje privremen, kao što je , primjerice, pojava novog pokretača rizika koji prethodno nije bio ugrađen u metodologiju rezervacija predmetne institucije, treba u kratkom vremenu ažurirati metodologiju tako da sadrži čimbenik za koji se očekuje da će imati trajan utjecaj na mjerenje ECL-a.
56. Korištenje privremenih usklađenja zahtijeva korištenje značajnih mjera prosudbe i otvara mogućnost za pristranost. Kako bi se izbjeglo stvaranje mogućnosti za pristranost, privremena usklađenja trebaju biti dosljedna s prognozama budućih događaja te potkrijepljena odgovarajućom dokumentacijom i predmet odgovarajućih postupaka internog upravljanja.

Načelo 4. – Adekvatnost rezervacija

Ukupan iznos rezervacija kreditne institucije, bez obzira na to jesu li rezervacije određene na skupnoj ili pojedinačnoj osnovi, trebaju biti adekvatne i dosljedne s ciljevima primjenjivog računovodstvenog okvira.

57. Kreditne institucije trebaju primijeniti dobre metodologije kreditnih rizika s ciljem da sveukupno stanje rezervacija za ECL bude izrađeno u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom i da na odgovarajući način odražava ECL unutar tog okvira.

58. Pri procjenjivanju adekvatnosti rezervacija kreditne institucije trebaju uzeti u obzir relevantne čimbenike i očekivanja na datum izvještavanja koji bi mogli utjecati na naplativost preostalih novčanih tokova tijekom trajanja skupine izloženosti u obliku financiranja ili pojedinačne izloženosti u obliku financiranja. Kreditne institucije trebaju razmotriti podatke koji nadilaze povijesne i postojeće podatke te trebaju uzeti u obzir razumne i utemeljene podatke o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike koji su relevantni za razmatrane izloženost(i) (na primjer maloprodaja ili veleprodaja) u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.
59. Ovisno o sposobnosti uključivanja podataka o budućim događajima u procjenu ECL-a, kreditne institucije mogu koristiti pristup pojedinačnog ili skupnog procjenjivanja, no bez obzira na korišteni pristup, trebaju biti dosljedni relevantnim računovodstvenim zahtjevima i ne smiju dovesti do značajno različitih rezervacija. Pojedinačna i skupna procjena zajedno čine osnovicu za rezervacije za ECL.
60. Korišteni pristup procjene ECL-a treba biti najprikladniji u datim okolnostima i u pravilu treba biti usklađen s načinom na koji kreditna institucija upravlja izloženošću u obliku financiranja. Na primjer, skupno procjenjivanje često se koristi za velike skupine homogenih izloženosti u obliku financiranja sa zajedničkim obilježjima kreditnih rizika kao što je, primjerice, portfelj stanovništvo. Pojedinačno procjenjivanje često se provodi za značajne izloženosti ili gdje su identificirani određeni problemi na razini pojedinačnog kredita, kao što su krediti na popisu posebnog praćenja (engl. *watch list*) te dospjeli krediti.
61. Bez obzira na korišteni pristup procjenjivanja (pojedinačno ili skupno), kreditna institucija treba osigurati da to ne dovodi do kašnjenja priznavanja ECL-a.
62. Kada kreditna institucija koristi pojedinačno procjenjivanje, procjena ECL-a treba uvijek uključivati očekivani utjecaj svih razumnih i utemeljenih podataka o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike koji utječu na mogućnost naplate i kreditni rizik. Prilikom primjene pristupa pojedinačnog procjenjivanja, na isti način kao i u slučaju skupnog procjenjivanja, dokumentacija kreditne institucije treba jasno pokazivati kako su podatci o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike, odraženi u pojedinačnom procjenjivanju.
63. U slučajevima kada pojedinačno procjenjivanje izloženosti, koje provodi kreditna institucija, ne uzima u obzir podatke o budućim događajima na odgovarajući način, te kako bi se omogućilo identificiranje veze između podataka o budućim događajima i procjena ECL-a, koje nisu nužno očigledne na pojedinačnoj razini, institucija treba svrstati izloženosti u obliku financiranja sa zajedničkim obilježjima kreditnih rizika u skupine kako bi procijenila učinak podataka o budućim događajima, uključujući makroekonomskih čimbenika. Nasuprot tome, kada kreditne institucije utvrde da su svi razumni i utemeljeni podatci o budućim događajima ugrađeni u pojedinačno ocjenjivanje ECL-a, dodatno ocjenjivanje koje se odnosi na buduće događaje ne treba provoditi i na skupnoj osnovi, ako bi to dovelo do dvostrukog obračunavanja.

Načelo 5. – Validacija modela ECL-a

Kreditna institucija treba imati uspostavljene politike i procedure za odgovarajuću validaciju modela korištenih za mjerenje ECL-a.

64. Kreditne institucije mogu upotrijebiti u postupku procjenjivanja i mjerenja ECL-a modele i procjene temeljene na pretpostavkama za identificiranje i mjerenje rizika na razini pojedinačne izloženosti u obliku financiranja i na ukupnoj razini portfelja, uključujući ocjenjivanje kredita, identificiranje kreditnih rizika, mjerenje rezervacija ECL-a za potrebe računovodstva, testiranja osjetljivosti na stres i alokacije kapitala. U modelima korištenima u postupku mjerenja i procjenjivanja ECL-a treba uzeti u obzir utjecaj promjena na varijable kreditnih rizika i dužnika, kao što su promjene PD-a, LGD-a, iznosa izloženosti, vrijednosti sredstava osiguranja, migraciju vjerojatnosti neispunjenja obveza te na interne ocjene kreditnih rizika dužnika temeljene na povijesnim, postojećim, razumnim i utemeljenim podacima o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike.
65. Kreditne institucije trebaju imati uspostavljenu robusnu politike i procedure za odgovarajuću provjeru točnosti i dosljednosti modela korištenih za ocjenjivanje kreditnih rizika i mjerenje ECL-a, uključujući njihove postupke i sustave ocjenjivanja kreditnih rizika temeljene na modelima i procjenu svih relevantnih komponenti rizika, kako na početku korištenja modela tako i na kontinuiranoj osnovi. Takve politike i procedure trebaju na odgovarajući način uključivati ulogu stručne prosudbe.
66. Validacija modela treba se provoditi kada se modeli ECL-a prvi put razviju i kada se u modele unose značajne promjene i ona treba osigurati da su modeli pogodni za njihovu predviđenu namjenu na kontinuiranoj osnovi.
67. Dobar okvir validacije modela treba uključivati, između ostalog, sljedeće elemente:
 - a. jasne uloge i odgovornosti za validaciju modela, s odgovarajućom neovisnošću i kompetencijama. Validacija modela treba se izvršavati neovisno o postupku razvoja modela te je mora provesti osoblje s potrebnim iskustvom i stručnošću. Zaključci i ishodi validacije modela trebaju biti odmah i pravovremeno prikazani u izvještaju odgovarajućoj razini nadležnosti. Ako je kreditna institucija izdvojila svoju funkciju validacije vanjskoj strani, kreditna institucija ostaje odgovorna za učinkovitost svih provedenih validacija modela te treba osigurati da posao koji izvrši vanjska strana zadovoljava elemente dobre validacije modela na trajnoj osnovi.

- b. Odgovarajući opseg i metodologija validacije modela treba uključivati sustavni postupak procjenjivanja robusnosti, dosljednosti i točnosti modela, kao i njegovu kontinuiranu relevantnost predmetnoj pojedinačnoj izloženosti u obliku financiranja ili portfelju. Učinkovit postupak validacije modela također treba omogućiti identificiranje potencijalnih ograničenja modela i njihovo pravovremeno rješavanje. Opseg validacije treba uključivati provjeru ulaznih podataka modela, dizajna modela i rezultata/učinkovitosti modela.
- *Ulazni podatci modela:* kreditne institucije trebaju imati interno uspostavljene standarde kvalitete i pouzdanosti podataka (povijesnih, postojećih i podataka o budućim događajima), koji su korišteni kao ulazne vrijednosti modela. Podatci korišteni za procjenu rezervacija za ECL trebaju biti relevantni za portfelje kreditne institucije i, u onoj mjeri u kojoj je to moguće, točni, pouzdani i potpuni (tj. bez isključenja koja bi mogla učiniti procjene ECL-a pristranim). Validacija treba osigurati da korišteni podatci zadovoljavaju te standarde.
 - *Dizajn modela:* za dizajn modela, validacijom treba ocijeniti da su temeljne postavke modela dobre, priznate i općenito prihvaćene za njegovu predviđenu namjenu. S gledišta budućih događaja, validacija također treba procijeniti u kojoj mjeri model, na razini ukupnog modela i na razini pojedinačnog čimbenika rizika, može uzeti u obzir promjene u ekonomskom ili kreditnom okruženju, kao i promjene poslovnog profila portfelja ili strategije, a da značajno ne smanji robusnost modela.
 - *Rezultati/učinkovitost modela:* kreditne institucije trebaju imati interno uspostavljene standarde prihvatljive učinkovitosti modela. U slučaju kada se značajno prekrše pragovi učinkovitosti, treba poduzeti korekcijske mjere kao što su ponovno kalibriranje modela ili ponovna izrada modela.
- c. Sveobuhvatna dokumentacija okvira i postupka validacije modela. Treba uključivati dokumentiranje izvršenih postupaka validacije i svih promjena metodologije validacije i predmetnih alata, raspona korištenih podataka, rezultata validacije te, ako je bilo potrebno, svih korektivnih aktivnosti koje su poduzete. Kreditne institucije trebaju osigurati redovito provjeravanje i ažuriranje dokumentacije.
- d. Provjera postupka validacije modela koji provode neovisne strane (npr. unutarnjih ili vanjskih strana) radi procjenjivanja sveukupne učinkovitosti postupka validacije modela i neovisnosti postupka validacije modela od postupka razvoja modela. Nalazi provjere trebaju biti odmah i pravovremeno prikazani u izvještaju odgovarajućoj razini nadležnosti (npr. višem rukovodstvu, odboru za reviziju).

Načelo 6. – Iskustvena kreditna prosudba

Korištenje iskustvene kreditne prosudbe koju provodi kreditna institucija, posebno uzimajući u obzir razumne i utemeljene podatke o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike, nužno je za procjenjivanje kreditnih rizika i mjerenje ECL-a.

68. Kreditne institucije trebaju imati nužne alate kako bi se osigurala robusna procjena i pravovremeno priznavanje ECL-a. S obzirom na to da podatci o povijesnim gubitcima ili utjecaju postojećih uvjeta ne moraju u potpunosti odražavati kreditne rizike kod izloženosti u obliku financiranja, kreditne institucije trebaju koristiti svoju iskustvenu kreditnu prosudbu kako bi temeljito ugradile očekivane utjecaje svih razumnih i utemeljenih podataka o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike, u svoju procjenu ECL-a. Korištenje iskustvene kreditne prosudbe koju provodi kreditna institucija treba biti dokumentirano u metodologiji kreditnih rizika kreditne institucije, koja podliježe odgovarajućem nadzoru.
69. Povijesni podatci daju korisnu osnovu za identificiranje kretanja i korelacija potrebnih za identificiranje pokretača kreditnih rizika za izloženosti u obliku financiranja. Ipak, procjene ECL-a ne smiju zanemariti utjecaj (budućih) događaja i uvjeta na te pokretače. Procjena treba odražavati očekivane buduće novčane manjkove nastale kao posljedica navedenog utjecaja.
70. Razmatranje podataka o budućim događajima ne treba izbjegavati, na temelju toga što kreditna institucija smatra trošak uključivanja tih podataka vrlo visokim ili nepotrebnim, niti zbog toga što je formuliranje scenarija koji se odnose na buduće događaje nesigurno, osim ako taj dodatni trošak i radno opterećenje, koje je potrebno, ne doprinose visokokvalitetnoj primjeni računovodstvenog okvira ECL-a.
71. Kreditne institucije trebaju biti sposobne dokazati da podatci o budućim događajima uključeni u postupak ocjenjivanja ECL-a imaju poveznicu s pokretačima kreditnih rizika za određene izloženosti ili portfelje. S obzirom na to da ne mora biti moguće dokazati snažnu poveznicu u formalnom statističkom obliku između određenih vrsta podataka, ili čak skupa podataka kao cjeline, te pokretača kreditnih rizika, kreditne institucije trebaju koristiti svoju iskustvenu kreditnu prosudbu pri utvrđivanju prikladne razine za pojedinačne ili skupne rezervacije. Kada čimbenik koji se odnosi na buduće događaje, a koji je identificiran kao relevantan, nije uključen u pojedinačno ili skupno procjenjivanje, mogu biti nužna privremena usklađenja.
72. Makroekonomske prognoze i drugi relevantni podatci trebaju biti primijenjeni dosljedno u portfeljima, gdje navedene prognoze/pretpostavke utječu na isti način na pokretače kreditnih rizika predmetnih portfelja. Nadalje, prilikom razvoja procjena ECL-a, kreditne institucije trebaju primijeniti svoju iskustvenu kreditnu prosudbu kako bi uzele u obzir njihov položaj u kreditnom ciklusu, koji se može razlikovati u različitim zakonodavstvima u kojima imaju izloženosti u obliku financiranja.
73. Kreditne institucije trebaju postupati pažljivo pri određivanju razina rezervacija za ECL koje treba priznati za potrebe računovodstva kako bi se osigurala prikladnost posljedičnih procjena (tj. neutralna, niti podcijenjena niti precijenjena).
74. Dodatno, pri izradi procjena ECL-a kreditne institucije trebaju se poslužiti širokim rasponom informacija izvedenih iz postupka upravljanja kreditnim rizicima, uključujući one koje se odnose na buduće događaje za potrebe upravljanje rizicima i adekvatnosti kapitala.

Načelo 7. – Zajednički postupci, sustavi, alati i podatci

Kreditne institucije trebaju imati dobar postupak procjenjivanja i mjerenja kreditnih rizika koji im osigurava snažnu osnovu za zajedničke postupke, sustave, alate i podatke za procjenjivanje kreditnih rizika i računovodstvo očekivanih kreditnih gubitaka.

75. Kreditne institucije trebaju, u najvećoj mogućoj mjeri, koristiti zajedničke postupke, sustave, alate i podatke prilikom procjenjivanja kreditnih rizika, mjerenja ECL-a za računovodstvene potrebe te određivanja očekivanih gubitaka za potrebe adekvatnosti kapitala, kako bi osnažile pouzdanost i dosljednost posljedičnih procjena ECL-a, povećale transparentnost i, putem tržišne discipline, dale poticaj za primjenu dobrih praksi povezanih s kreditnim rizicima.
76. Prakse povezane s kreditnim rizicima treba periodički provjeravati kako bi se osiguralo, obuhvaćanje relevantnih podataka dostupnih širom organizacije kreditne institucije, te ažuriranje sustava u skladu s promjenama ili razvojem praksi kreditne institucije u pogledu poslovanja te odobravanja plasmana. Treba uspostaviti kanal za protok povratnih informacija kako bi se osigurala razmjena podataka; o procjenama ECL-a, promjenama kreditnog rizika te stvarnim gubicima nastalima u vezi s izloženostima u obliku financiranja; između stručnjaka za kreditne rizike, računovodstvenog osoblja i osoblja zaduženog za regulatorno izvještavanje te posebno s osobljem za zaduženim za odobravanje plasmana.
77. Prethodno navedeni zajednički postupci, sustavi, alati i podatci mogu uključivati sustave ocjenjivanja kreditnih rizika, procijenjene PD-e (koji mogu podlijetati odgovarajućem usklađivanju), stanje prekoračenja dospjeća, omjere zajma i vrijednosti, stope povijesnih gubitaka, vrste proizvoda, plan amortizacije, uvjete plaćanja sigurnosnog pologa, tržišni segment, geografsku lokaciju, starosnu strukturu izloženosti u obliku financiranja (tj. datum nastanka) i vrstu sredstva osiguranja.

Načelo 8. – Objavljivanje

Javne objave kreditne institucije trebaju promicati transparentnost i usporedivost, pružajući pravovremene i relevantne podatke korisne za donošenje odluka.

78. Cilj javnih objava je pružanje podataka korisnih za donošenje odluka o financijskom položaju i rezultatima kreditne institucije, te njihovim promjenama, širokom spektru korisnika na jasan i razumljiv način. Cilj kreditnih institucija treba biti pružanje relevantnih i usporedivih podataka, tako da korisnici mogu donositi pravovremene odluke na temelju kvalitetnih informacija te da mogu ocjenjivati vodstvo upravljačkog tijela i višeg rukovodstva kreditne institucije.
79. Financijske i objave o upravljanju kreditnim rizicima trebaju se izvršiti u skladu s primjenjivim računovodstvenim i nadzornim okvirima¹². Kreditne institucije trebaju osigurati objave

¹²U skladu s 8. dijelom Uredbe (EU) 575/2013, EBA GL/2016/11 o uvjetima objava temeljem 8. dijela Uredbe (EU) 573/2013 i EBA GL/2014/14 o materijalnoj značajnosti, zaštićenosti i povjerljivosti te o učestalosti objave na temelju članka 432. stavka 1., članka 432. stavka 2. i članka 433. Uredbe (EU) br. 575/2013.

potrebne za pravilno prikazivanje izloženosti kreditne institucije kreditnim rizicima, uključujući njezine procjene ECL-a, te trebaju pružiti relevantne podatke o praksama kreditne institucije u pogledu preuzimanja rizika.

80. Dosljedno s primjenjivim računovodstvenim standardima i propisima, više rukovodstvo kreditnih institucija treba primijeniti prosudbu kako bi odredilo odgovarajuću razinu objedinjavanja i razvrstavanja objavljenih podataka, tako da objave i dalje zadovoljavaju računovodstvene zahtjeve i pružaju uvid u izloženost kreditne institucije kreditnim rizicima i ECL-e kako bi korisnici mogli izvršiti pojedinačnu analizu institucije, te provesti usporedbu s usporedivim skupinama drugih kreditnih institucija.
81. Kvantitativne i kvalitativne objave, kada se razmatraju kao cjelina, trebaju informirati korisnike o glavnim pretpostavkama / ulaznim podacima, koji su korišteni za razvoj procjena ECL-a. Objave trebaju isticati politike i definicije koje su sastavni dio procjenjivanja ECL-a (kao što je osnova za svrstavanje izloženosti u obliku financiranja u portfelje sa sličnim obilježjima kreditnih rizika i definicija neispunjenja obveza¹³), čimbenike koji dovode do promjena procjena ECL-a i način na koji su uključene iskustvene kreditne prosudbe višeg rukovodstva. Objava značajnih politika treba naznačiti kako su te politike provedene u kontekstu predmetne kreditne institucije.
82. Kreditne institucije trebaju pružiti kvalitativne objave o načinu uključivanja podataka o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike, u postupak procjenjivanja ECL-a, u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom, posebno kada se procjenjivanje izvršava na pojedinačnoj osnovi.
83. Objave u pogledu osnove za svrstavanje izloženosti u obliku financiranja u skupine trebaju uključivati podatke o načinu na koji više rukovodstvo utvrđuje da su izloženosti u obliku financiranja svrstane u skupine na odgovarajući način, tako da te skupine i dalje dijele slična obilježja kreditnih rizika.
84. Kako bi se poboljšala kvaliteta i smisao podataka objavljenih za procjenjivanje ECL-a, kreditne institucije trebaju pružiti objašnjenje značajnih promjena vezano uz procjenjivanje ECL-a iz razdoblja u razdoblje. Ti podatci trebaju uključivati i relevantne kvalitativne i kvantitativne objave na način koji poboljšava razumijevanje kako su se procjene ECL-a promijenile.
85. Upravljačko tijelo kreditne institucije treba redovito provjeravati svoju politiku objavljivanja kako bi osiguralo da su objavljeni podatci i dalje relevantni za profil rizičnosti kreditne institucije, koncentraciju proizvoda, industrijske norme i postojeće tržišne uvjete. Pri tome, kreditne institucije trebaju osigurati objave koje olakšavaju usporedbe s usporedivim subjektima, čime se korisnicima omogućava, praćenje promjena u procjenama ECL-a kreditne institucije iz razdoblja u razdoblje, te izvršavanje smislenih analiza u odnosu na usporedive skupine kreditnih institucija u zemlji i inozemstvu.

¹³Vidjeti točke 89. i 90. u sljedećem odjeljku za dodatne smjernice o definiciji neispunjenja obveza.

4.3 Smjernice specifične za kreditne institucije koje primjenjuju MSFI 9

Ovim se odjeljkom daju smjernice o zahtjevima ECL-a u odjeljcima MSFI-ja 9 o umanjenju vrijednosti – (i) rezervacije za umanjenje vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju; (ii) ocjenjivanju znatnih povećanja kreditnog rizika; i (iii) primjeni praktičnih rješenja – koja nisu zajednička s drugim računovodstvenim okvirima ECL-a i treba ih tumačiti zajedno s drugim odjeljcima ovih smjernica.

86. 4.3.1 Rezervacije za umanjenje vrijednosti u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju (12-mjesečni ECL)U skladu sa točkom 5.5.5 MSFI-ja 9, „ako se nakon početnog priznavanja kreditni rizik financijskog instrumenta do datuma izvještavanja nije znatno povećao, subjekt je dužan izmjeriti rezervacije za umanjenje vrijednosti za taj financijski instrument u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom razdoblju”. Kreditne institucije trebaju mjeriti ECL za sve izloženosti u obliku financiranja i nula rezervacija za umanjenje vrijednosti treba biti rijetkost zbog toga što su procjene ECL-a na osnovi vjerojatnosti određen iznos koji uvijek treba odražavati mogućnost nastanka kreditnog gubitka (vidjeti točke 5.5.17. i 5.5.18. MSFI-ja 9). Nula rezervacija za umanjenje vrijednosti ipak može nastupiti, na primjer, kod kredita koji su potpuno osigurani (premda bi kreditne institucije trebale biti oprezne pri izradi procjena vrijednosti sredstava osiguranja, jer se vrijednost sredstava osiguranja utvrđena pri odobravanju može promijeniti tijekom vijeka trajanja kredita).
87. Kreditne institucije trebaju usvojiti aktivan pristup procjenjivanju i mjerenju 12-mjesečnog ECL-a koji omogućava pravovremeno identificiranje promjena kreditnog rizika i stoga pravovremeno priznavanje tih promjena u ECL-u. U skladu s načelom 6., procjene iznosa i vremena 12-mjesečnog ECL-a trebaju odražavati iskustvenu kreditnu prosudbu višeg rukovodstva i trebaju predstavljati nepristranu procjenu ECL-a ponderiranu na osnovi vjerojatnosti, uzimajući u obzir razmatranja niza mogućih ishoda.
88. MSFI 9 definira iznos jednak 12-mjesečnom ECL-u kao „dio očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja koji predstavlja očekivane kreditne gubitke koji su posljedica neispunjenja obveza povezanih s financijskim instrumentom i koji su mogući u razdoblju od 12 mjeseci nakon datuma izvještavanja”¹⁴. Za te potrebe, kreditne institucije moraju uzeti u obzir da iznos jednak 12-mjesečnom ECL-u ne predstavlja samo gubitke očekivane tijekom sljedećih 12 mjeseci, već u skladu s MSFI-jem 9, točkom B5.5.43., predstavlja očekivane novčane manjkove tijekom trajanja izloženosti u obliku financiranja ili skupine izloženosti u obliku financiranja zbog događaja povezanih s gubitkom koji mogu nastupiti tijekom sljedećih 12 mjeseci. Kreditne institucije moraju također uzeti u obzir da, u skladu s MSFI-jem 9, točkom 5.5.9., kako bi se procijenilo treba li financijski instrument premjestiti u mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja, mora se razmotriti promjena rizika od

¹⁴ Vidjeti MSFI 9, Dodatak A, Definirani pojmovi.

neispunjenja obveza tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta. U nekim okolnostima, MSFI 9 dopušta korištenje promjene rizika od neispunjenja obveza tijekom sljedećih 12 mjeseci radi izrade ove procjene, no to možda nije uvijek prikladno i posebnu pažnju treba posvetiti primjerima navedenima u MSFI-ju 9, točki B5.5.14.

89. MSFI-jem 9, točkom B5.5.37., nije definirano neispunjenje obveza, već je potrebno da kreditne institucije definiraju neispunjenje obveza na način dosljedan s onim korištenim za interno upravljanje kreditnim rizicima. MSFI 9, točka B5.5.37., također uključuje oborivu pretpostavku da neispunjenje obveza ne nastupa nakon prekoračenja dospijeća od 90 dana. Pri usvajanju definicije neispunjenja obveza za potrebe računovodstva, kreditne institucije trebaju se voditi definicijom korištenom za regulatorne potrebe danom u članku 178. Uredbe (EU) 575/2013¹⁵, koja uključuje i:

a. kvalitativni kriterij prema kojemu

"institucija smatra vjerojatnim da dužnik neće u cijelosti podmiriti svoje obveze prema instituciji, njezinom matičnom društvu ili bilo kojem od njezinih društava kćeri ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala" (događaji "vjerojatnosti da dužnik neće uredno ispuniti svoje obveze")

i

b. objektivan pokazatelj kada „dužnik više od 90 dana nije ispunio svoju dospjelu obvezu po bilo kojoj značajnoj kreditnoj obvezi prema instituciji, njezinom matičnom društvu ili bilo kojem od njezinih društava kćeri”, što je istovjetno oborivoj pretpostavci iz MSFI-ja 9, točke B5.5.37.

90. U skladu s člankom 178. stavkom 1. Uredbe (EU) 575/2013 smatra se da je status neispunjenja obveza pojedinog dužnika nastao kada je ispunjen bilo koji od kriterija iz stavka 4. točaka (a) i (b) ili kada su zadovoljena oba kriterija. U tom kontekstu, kreditne institucije trebaju identificirati neispunjenje obveza u skladu s kriterijem „vjerojatnosti da dužnik neće uredno ispuniti svoje obveze” prije nego što izloženost postane neuredna u plaćanju prema kriteriju o proteku 90 dana od datuma dospijeća. U skladu s pristupom prihvaćenim za regulatorne potrebe, popis elemenata dan u članku 178. stavku 3. Uredbe (EU) 575/2013 kao naznake vjerojatnosti da dužnik neće uredno ispuniti svoje obveze treba biti primijenjen na način kojim se osigurava pravovremeno otkrivanje događaja „vjerojatnosti da dužnik neće uredno ispuniti svoje obveze” koji prethode eventualnim novčanim manjkovima. U pogledu kriterija iz stavka 4. točke (b), premda je za regulatorne potrebe u slučaju obveza stanovništva i subjekata javnog sektora, nadležna tijela mogu zamijeniti 90-dnevni rok razdobljem u trajanju do 180 dana za različite proizvode ovisno o tome što se smatra prikladnim za lokalne uvjete (vidjeti članak 178. stavak 1. točku (b) Uredbe (EU) 575/2013), tu mogućnost ne treba

¹⁵ EBA je objavila nacrt smjernica o primjeni definicije neispunjenja obveza u skladu s člankom 178. Uredbe 575/2013.

tumačiti kao izuzeće od primjene 90-dnevne oborive pretpostavke iz MSFI-ja 9, točke B5.5.37., za te izloženosti.

91. Pri formuliranju procjene iznosa jednakog 12-mjesečnom ECL-u kreditne institucije trebaju razmotriti razumne i utemeljene podatke kako su opisani u definicijama i u načelu 6. ovih smjernica koji utječu na kreditne rizike, posebno na podatke o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike. Kreditne institucije trebaju koristiti iskustvenu kreditnu prosudbu radi razmatranja i kvalitativnih i kvantitativnih podataka koji mogu utjecati na procjenjivanje kreditnih rizika. MSFI-jem 9 određeno je da subjekt ne treba provesti iscrpnu potragu za podacima pri mjerenju iznosa jednakog 12-mjesečnom ECL-u. Ipak, kreditne institucije trebaju aktivno uključivati podatke koji mogu utjecati na ocjenu ECL-a i ne smiju isključiti ili zanemariti relevantne podatke koji su razumno dostupni.
92. Kada kreditna institucija kreira visoku izloženost kreditnim rizicima (što ne treba tumačiti, u kontekstu ovog stavka, kao da ima značenje suprotno od izloženosti „niskom kreditnom riziku” kako je opisano u MSFI-ju 9, točki 5.5.10) i njihove se rezervacije izvorno mjere u visini 12-mjesečnog ECL-a, kreditna institucija treba pažljivo pratiti te izloženosti u pogledu znatnih povećanja kreditnog rizika kako bi osigurala pravovremen prijelaz izloženosti u mjerenje ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja, da bi se uzelo u obzir to što će visoka izloženost rizicima vjerojatno dovesti do većih promjena i bržeg povećanja kreditnih rizika.
93. Čak i ako se povećanje kreditnog rizika ne smatra znatnim, kreditna institucija treba prilagoditi svoju procjenu 12-mjesečnog ECL-a kako bi na odgovarajući način odražavala promjene kreditnog rizika koje su se dogodile. Takve promjene trebaju biti izvršene znatno prije prelaska izloženosti, bilo pojedinačno ili skupno, u mjerenje ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja i uzimajući u obzir svaku migraciju kreditnih rizika koja je nastupila.
94. Prilikom izvršavanja skupnog procjenjivanja, izloženosti unutar te skupine trebaju se pridržavati uvjeta navedenih u načelu 3. ovih smjernica. Posebice, kada kreditnoj instituciji postanu dostupni podatci koji ukazuju na to da je potrebno daljnje ili drugačije segmentiranje unutar skupine izloženosti u obliku financiranja, tu skupinu treba podijeliti u podskupine i mjerenje iznosa jednakog 12-mjesečnom ECL-u treba biti ažurirano zasebno za svaku podskupinu ili, u slučaju prolaznih okolnosti, privremeno usklađenje treba biti primijenjeno (vidjeti načelo 3. ovih smjernica i detaljne uvjete korištenja privremenih usklađenja). Kada postanu dostupni podatci koji ukazuju na to da je određena podskupina pretrpjela znatno povećanje kreditnog rizika, tada u pogledu te podskupine treba priznati ECL tijekom vijeka njihova trajanja.
95. Izloženosti u obliku financiranja ne treba svrstavati u skupine na takav način da otežaju pravovremeno identificiranje znatnih povećanja kreditnog rizika (vidjeti i načela 3. i 4. ovih smjernica za dodatne uvjete u pogledu svrstavanja u skupine i skupno ocjenjivanje ECL-a).

4.3.2 Procjenjivanje znatnih povećanja kreditnog rizika

96. U MSFI-ju 9, točki 5.5.4., navodi se da „svrha odredaba o umanjenju vrijednosti jest priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja svih financijskih instrumenata čiji se kreditni rizik znatno povećao nakon početnog priznavanja, bez obzira na to je li procjena izvršena na pojedinačnoj ili skupnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i utemeljene podatke, kao i one koji se odnose na buduće događaje.”
97. Razlog za ovaj pristup je da se kreditnu sposobnost druge strane, a time i ECL očekivan pri početnom priznavanju, uzme u obzir pri određivanju cijene kredita u to vrijeme. Stoga slijedi da povećanje kreditnih rizika nakon kreiranja (nastanka) ne mora biti u potpunosti nadoknađeno zaračunatom kamatnom stopom i, posljedično, kreditne institucije trebaju pažljivo razmotriti je li nastupilo znatno povećanje kreditnog rizika¹⁶. Ako je tome tako, izloženosti u obliku financiranja trebaju podlijegati mjerenju ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja.
98. Kako bi se razmotrilo je li izloženost pretrpjela znatno povećanje kreditnog rizika i mjerenje potrebnog 12-mjesečnog ECL-a i ECL-a za vrijeme vijeka njegova trajanja, kreditne institucije trebaju imati uspostavljene dobre sustave, interno upravljanje i kontrole u skladu s načelima navedenima u ovim smjernicama. Osim ako već nisu uspostavljeni, kreditne institucije trebaju primijeniti sustave koji su sposobni obrađivati i sustavno procjenjivati velike količine podataka koje će biti potrebne radi prosudbe iskazuju li određene izloženosti u obliku financiranja ili skupine izloženosti u obliku financiranja znatno povećanje kreditnog rizika i, ako je tome tako, treba izvršiti mjerenje ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja. Matična društva i društva kćeri koja podliježu Direktivi 2013/36/EU trebaju osigurati da pristup bude dosljedan na razini cijele grupe. To posebno treba uključivati uspostavljanje postupaka kojima se osigurava da više rukovodstvo kreditne institucije provjerava prognoze gospodarskih uvjeta u različitim zakonodavstvima i ekonomskim sektorima i da taj postupak, kontrole i ekonomske pretpostavke u vezi s izradom prognoza te njihovo povezivanje s očekivanjima kreditnih gubitaka budu dosljedni na razini cijele grupe. Potrebu za dosljednošću ne treba tumačiti kao zahtjev da praksa bude identična za cijelu grupu. Upravo suprotno, unutar pojedinog okvira mogu postojati razlike između zakonodavstava i proizvoda ovisne, na primjer, o dostupnosti podataka. Te razlike trebaju biti dobro dokumentirane i opravdane.
99. Uspostavljeni postupci kreditnih institucija trebaju im omogućiti pravovremeno određivanje, na holističkoj osnovi, toga je li nastupilo znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja izloženosti u obliku financiranja tako da pojedinačna izloženost, ili skupina izloženosti sa sličnim obilježjima kreditnih rizika, bude prenesena u mjerenje ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja čim se kreditni rizici znatno povećaju, u skladu s zahtjevima računovodstva umanjenja vrijednosti iz MSFI-ja 9.

¹⁶ MSFI 9 traži da subjekti razmotre širok spektar čimbenika pri ocjenjivanju znatnih povećanja kreditnog rizika, a određivanje cijene može biti jedan od tih čimbenika.

100. Kako je navedeno u točki B5.5.17. MSFI-ja 9 o ocjenjivanju znatnih povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, raspon podataka koje treba razmotriti pri tom određivanju je širok. U širem smislu, uključivat će podatke o makroekonomskim uvjetima te ekonomskom sektoru i geografskoj regiji koji su relevantni za određenog dužnika ili skupinu dužnika sa zajedničkim obilježjima kreditnih rizika, uz strateška, operativna i druga obilježja specifična za dužnika. Potrebno je kritički sagledati razmatranje svih razumnih i utemeljenih podataka o budućim događajima, koji su dostupni bez nepotrebnih troškova i napora (vidjeti i točku 131. ovih smjernica o skupu podataka koji se trebaju koristiti), uz uzimanje u obzir povijesnih te podataka o postojećim uvjetima.
101. Kako bi se pravovremeno priznale rezervacije za umanjenje vrijednosti u skladu sa zahtjevima iz MSFI-ja 9, kreditne institucije trebaju:
- sastaviti podatke i prognoze budućih događaja za ključne pokretače kreditnih rizika u svojim izloženostima u obliku financiranja i portfeljima; i
 - biti sposobne kvantificirati kreditne rizike u svakoj od svojih izloženosti u obliku financiranja ili portfeljima na temelju tih podataka i prognoza.
102. U MSFI-ju 9, točki B5.5.2., navodi se da se općenito očekuje kako će očekivani kreditni gubici za vrijeme vijeka trajanja biti priznati prije prekoračenja dospijeca instrumenta i da „se obično kreditni rizik znatno poveća prije prekoračenja dospijeca financijskog instrumenta ili uslijed drugih čimbenika koji se odnose na kašnjenje dužnika (npr. izmjena ili restrukturiranje)”. Stoga analize kreditnih institucija trebaju uzeti u obzir činjenicu da se čimbenici koji određuju kreditne gubitke vrlo često počinju pogoršavati duže vrijeme (mjesecima ili, u nekim slučajevima, godinama) prije pojave ikakvog objektivnog dokaza o neurednosti u plaćanju u predmetnim izloženostima u obliku financiranja. Kreditne institucije trebaju imati na umu da se podatci o neurednosti u plaćanju općenito odnose na protekle događaje i rijetko će sami po sebi biti prikladni za primjenu pristupa ECL-a. Na primjer, u portfelju stanovništva nepovoljni događaji u vezi s makroekonomskim čimbenicima i obilježjima dužnika općenito će dovesti do povećanja razine kreditnih rizika puno prije nego što se to očituje kroz zakašnjele podatke, kao što su oni o neurednosti u plaćanju.
103. Stoga, kako bi na robustan način zadovoljile cilj MSFI-ja 9, kreditne institucije također trebaju razmotriti poveznice makroekonomskih čimbenika i obilježja dužnika do razine kreditnih rizika u portfelju na temelju razumnih i utemeljenih podataka. U tu svrhu, kreditne institucije trebaju početi s detaljnom analizom povijesnih trendova i postojećih kretanja, koja bi omogućila identificiranje najrelevantnijih pokretača kreditnih rizika. Iskustvena kreditna prosudba treba olakšati ugradnju postojećih i prognoziranih okolnosti, koje će vjerojatno pogoditi te pokretače rizika, očekivane novčane manjkove te stoga i očekivanja gubitaka.
104. Kreditne institucije trebaju izvršiti analize ove vrste ne samo u kontekstu portfelja pojedinačno malih kredita, kao što su izloženosti po kreditnim karticama, već i za velike, pojedinačno upravljane izloženosti u obliku financiranja. Na primjer, za kredite za velike

poslovne nekretnine, kreditne institucije trebaju uzeti u obzir značajnu osjetljivost tržišta poslovnih nekretnina u brojnim zakonodavstvima na opće makroekonomsko okruženje i trebaju razmotriti upotrebu podatka kao što su razine kamatnih stopa ili stopa upražnjenih prostora kako bi odredile je li bilo znatnog povećanja kreditnog rizika.

105. Kreditne institucije trebaju imati jasnu politiku, uključujući dobro razvijene kriterije o tome što predstavlja „znatno” povećanje kreditnog rizika za različite vrste izloženosti u obliku financiranja. Navedeni kriteriji i razlozi zbog kojih se ti pristupi i definicije smatraju prikladnima trebaju biti objavljeni u skladu s MSFI-jem 7 *Financijski instrumenti: Objave*, točka 35F. U MSFI-ju 9, točki 5.5.9., navedeno je da se pri izradi procjene znatnih povećanja kreditnog rizika „subjekt pri ispitivanju primjenjuje promjenu rizika od neispunjenja obveza tijekom očekivanog trajanja financijskog instrumenta, a ne promjenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka”. U tu svrhu, institucije trebaju izraditi procjenu u pogledu rizika od neispunjenja obveza, a ne očekivanog kreditnog gubitka (tj. prije razmatranja učinaka čimbenika koji smanjuju kreditni rizik kao što su sredstva osiguranja ili jamstva).
106. Pri razvijanju svojeg pristupa određivanju znatnog povećanja kreditnog rizika, kreditne institucije trebaju razmotriti svaki od 16 razreda pokazatelja u MSFI-ju 9 (u onoj mjeri u kojoj je to relevantno za financijski instrument koji se ocjenjuje) kako su opisani u točkama B5.5.17.(a) – (p) i, osim toga, kreditne institucije trebaju razmotriti postoje li dodatni podatci koje bi trebalo uzeti u obzir. Takve pokazatelje (i u MSFI-ju 9 i u ovim smjernicama) ne treba promatrati kao „kontrolni popis”. Neki mogu biti relevantniji od drugih za ocjenjivanje toga iskazuje li određena vrsta izloženosti u obliku financiranja znatno povećanje kreditnog rizika. Istovremeno, kreditne institucije trebaju posvetiti posebnu pažnju izbjegavanju rizika od nepravovremenog uzimanja u obzir znatnog povećanja kreditnog rizika, kada ono zapravo postoji. Posebice, kreditne institucije ne trebaju ograničavati znatna povećanja kreditnog rizika na situacije u kojima se očekuje da će financijski instrument biti umanjen za kreditne gubitke (tj. treći stupanj odredaba o umanjenju vrijednosti MSFI-ja 9). Umjesto toga, dužnici mogu iskazati znatno povećanje kreditnog rizika bez dokaza da će se vrijednosti povezanih izloženosti u obliku financiranja vjerojatno umanjiti. Činjenica da su se kreditni rizici znatno povećali ne znači nužno da je neispunjenje obveza vjerojatno, već samo da je vjerojatnije nego što je to bilo pri početnom priznavanju. Ova je tvrdnja je naglašena simetrijom modela iz MSFI-ja 9: moguće je da izloženosti u obliku financiranja prijeđu u ECL tijekom njihova trajanja, ali i naknadno vraćanje na 12-mjesečni ECL, ako granica znatnog povećanja kreditnog rizika više nije dosegnuta.
107. Kreditne institucije trebaju posebno razmotriti sljedeći neiscrpan popis pokazatelja pri procjenjivanju znatnog povećanja kreditnog rizika:
- a. odluku višeg rukovodstva kreditne institucije poput one da bi, ako su postojeće izloženosti u obliku financiranja bile kreirane na datum izvještavanja, element cijene izloženosti u obliku financiranja koji odražava kreditne rizike izloženosti bio znatno viši nego što je bio u trenutku kada je kredit stvarno kreiran, zbog povećanja kreditnog rizika konkretnog dužnika ili kategorije dužnika nakon kreiranja;

- b. odluku višeg rukovodstva kreditne institucije da osnaži sredstva osiguranja ili ugovorne uvjete za nove izloženosti u obliku financiranja koje su slične već kreiranim izloženostima u obliku financiranja zbog promjena kreditnog rizika tih izloženosti nakon početnog priznavanja;
- c. smanjivanje ocjene kreditne sposobnosti dužnika koje provodi priznata agencija za ocjenjivanje kreditne sposobnosti ili se provodi unutar internog sustava kreditne institucije za ocjenjivanje kreditne sposobnosti;
- d. za izloženosti u obliku financiranja od kojih se ostvaruju prihodi koje podliježu pojedinačnom praćenju i provjeri, interni sažetak procjenjivanja kredita / pokazatelj kvalitete kredita koji je slabiji u usporedbi sa stanjem pri početnom priznavanju;
- e. pogoršanje relevantnih čimbenika kreditnih rizika (npr. budući novčani tokovi) za pojedinačnog dužnika (ili skupinu dužnika); i
- f. očekivanje izmjena zbog financijskih poteškoća, uključujući one koje se kvalificiraju kao restrukturiranje u skladu s Uredbom (EU) 2015/227.

Premda provedba MSFI-ja 9 treba odražavati prakse upravljanja kreditnim rizicima, gdje je to moguće, u nekim slučajevima to nije prikladno. Ako, na primjer, kreditna institucija upravlja većinom izloženosti u obliku financiranja na isti način bez obzira na kreditni rizik – uz izuzetak posebno dobrih ili loših kredita – način na koji se upravlja izloženošću u obliku financiranja vjerojatno neće biti dobar pokazatelj toga je li nastupilo znatno povećanje kreditnog rizika.

108. Prilikom ocjenjivanja postoji li znatno povećanje kreditnog rizika za izloženost u obliku financiranja, kreditne institucije također trebaju uzeti u obzir sljedeće čimbenike, koji su povezani s okruženjem u kojemu kreditna institucija ili dužnik djeluje:
- a. pogoršanje makroekonomske prognoze relevantne za određenog dužnika ili skupinu dužnika. Makroekonomske procjene trebaju biti dovoljno sadržajne tako da uključuju čimbenike koji su relevantni za države, poslovne subjekte, kućanstva i druge vrste dužnika. Nadalje, trebaju dati rješenje vezano uz sve relevantne regionalne razlike u pogledu uspješnosti poslovanja unutar zakonodavstva¹⁷; i
 - b. pogoršanje izgleda za sektor ili grane djelatnosti unutar kojih dužnik djeluje.

109. Točno identificiranje pokretača kreditnih rizika i pouzdano prikazivanje poveznica između tih pokretača i razine kreditnih rizika treba smatrati kritičnim jer naizgled mala promjena kvalitativnog obilježja kredita može potencijalno biti glavni pokazatelj velikog povećanja rizika od neispunjenja obveza. Štoviše, u skladu s MSFI-jem 9, točkom 5.5.9., značaj promjene kreditnog rizika nakon početnog priznavanja ovisi o riziku od neispunjenja obveza pri početnom priznavanju. U tom pogledu, kada kreditna institucija koristi promjene PD-a kao

¹⁷ Vidjeti načelo 6. ovih smjernica o razmatranju podataka o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike.

način identificiranja promjena rizika od neispunjenja obveza, trebala bi uzeti u obzir značaj predmetne promjene PD-a izražen kao omjer (ili stopa fluktuacije) razmjernan PD-u pri početnom priznavanju (tj. promjena PD-a podijeljena PD-om pri početnom priznavanju), uzimajući u obzir i točku B5.5.11. MSFI-ja 9. Ipak, razinu promjene samog PD-a (tj. PD na datum mjerenja umanjen za PD pri početnom priznavanju) također treba uzeti u obzir.

110. Kreditne institucije trebaju promatrati dalje od činjenice koliko „stupnjeva” obuhvaća smanjenje ocjene, jer promjena PD-a za jedan stupanj ne mora biti linearna (na primjer, vjerojatnost neispunjenja obveza tijekom pet godina izloženosti ocijenjene ocjenom BB približno je trostruko veća od one ocijenjene ocjenom BBB, na temelju postojećih podataka i analiza primjenjivih za određena zakonodavstva). Štoviše, zbog toga što bi značaj pomaka za jedan stupanj ovisio o jasnoći (granularnosti) sustava ocjenjivanja određene banke – i stoga „širini” svakog stupnja – odgovarajuća početna segmentacija treba biti definirana tako da osigurava da znatno povećanje kreditnog rizika za pojedinačnu izloženost u obliku financiranja ili skupinu izloženosti u obliku financiranja nije prikriveno unutar predmetnog segmenta. U tom pogledu, kreditne institucije trebaju osigurati da sustavi ocjenjivanja kreditnih rizika uključuju dovoljan broj stupnjeva kako bi na odgovarajući način razlikovali kreditne rizike. Kreditne institucije također trebaju voditi računa o činjenici da znatno povećanje kreditnog rizika može nastati prije promjene ocjene kreditne sposobnosti.
111. Kreditne institucije trebaju uzeti u obzir da postoje određene okolnosti u kojima nepovoljna kretanja čimbenika navedenih ranije u točkama 107. i 108. možda neće ukazivati na znatno povećanje kreditnog rizika. Primjerice, moguć je slučaj gdje je vjerojatnost neispunjenja obveza izloženosti u obliku financiranja ocijenjena ocjenom AA niska i ne puno veća od one ocijenjene ocjenom AAA. Ipak, vrlo su rijetke izloženosti u obliku financiranja tako očigledno niskog kreditnog rizika i, kako je navedeno u točki 110., osjetljivost vjerojatnosti neispunjenja obveza na ocjene kreditne sposobnosti može se jako povećati kako se smanjuje kvaliteta ocjenjivanja.
112. Kreditne institucije također trebaju biti svjesne da mogu postojati okolnosti u kojima se neki čimbenici kreću u nepovoljnom smjeru, no kao protuteža može djelovati poboljšanje drugih (vidjeti MSFI 9 Provedbene smjernice, primjer 2.). Ipak, uzimajući u obzir važnost otkrivanja nastanka znatnog povećanja kreditnog rizika, kreditne institucije trebaju uspostaviti postupke sustava internog upravljanja i kontrole, koji su sposobni pouzdano provjeriti valjanost svake prosudbe da čimbenici koji mogu imati nepovoljan utjecaj na kreditne rizike imaju protutežu u čimbenicima koji mogu imati povoljan utjecaj.
113. Kreditne institucije trebaju dati najveću važnosti, te temeljito razmotriti diskrecijske odluke upravljačkog tijela ili višeg rukovodstva kreditne institucije koje ukazuju na promjenu kreditnog rizika. Na primjer, ako se zbog zabrinutosti u pogledu kreditnog rizika donese odluka o pojačanom praćenju dužnika ili vrste dužnika, nije vjerojatno da bi takav postupak bio poduzet da povećanje kreditnog rizika nije percipirano kao znatno.

114. Kada kreditna institucija procijeni da je nastupilo znatno povećanje kreditnog rizika za neke, ali ne sve, njezine izloženosti u obliku financiranja drugoj ugovornoj strani – na primjer zbog razlika u pogledu trenutka kada je kredit odobren – ona treba osigurati identificiranje svih izloženosti u obliku financiranja gdje je nastupilo znatno povećanje kreditnog rizika.
115. Kada kreditna institucija izvršava procjenjivanje znatnih povećanja kreditnog rizika na skupnoj osnovi (tj. kao što je stanovništvo), definicije portfelja treba redovito pregledavati kako bi se osiguralo da izloženosti u obliku financiranja unutar njih i dalje dijele ista obilježja rizika u pogledu njihovog utjecaja na pokretače kreditnih rizika. Promjenjivi ekonomski uvjeti mogu zahtijevati ponavljanje postupka svrstavanje u skupine.
116. U skladu s točkom B5.5.1. MSFI-ja 9 o procjenjivanju znatnih povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja na skupnoj osnovi, u primjerima kada je očigledno da su, unutar skupine izloženosti u obliku financiranja, neke izloženosti u obliku financiranja pretrpjele znatno povećanje kreditnog rizika, kreditne institucije trebaju prenijeti podskup ili dio skupine izloženosti u obliku financiranja u mjerenje ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja, čak i ako nije moguće identificirati ga na osnovi pojedinačne izloženosti u obliku financiranja (vidjeti MSFI 9, ilustrativni primjer 5).
117. Dosljedno s točkom B5.5.6. MSFI-ja 9 i točkom IE39 Provedbenih smjernica MSFI-ja 9, ako na temelju zajedničkih obilježja kreditnih rizika nije moguće identificirati konkretnu podskupinu izloženosti u obliku financiranja za koju su kreditni rizici znatno povećani, odgovarajući dio ukupne skupine treba podlijegati mjerenju ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja.
118. „Znatno” ne treba izjednačavati sa statističkom značajnošću, što znači da pristup procjenjivanju ne treba biti temeljen isključivo na kvantitativnoj analizi. Za portfelje koji imaju velik broj pojedinačno malih kredita i velik skup relevantnih povijesnih podataka može biti moguće identificirati „znatna” povećanja kreditnog rizika djelomično koristeći statističke tehnike. Ipak, za druge izloženosti u obliku financiranja, to možda neće biti izvedivo.
119. „Znatno” također ne treba prosuđivati u pogledu utjecaja na glavne financijske izvještaje kreditne institucije. Identificiranje i objavljivanje znatnih povećanja kreditnog rizika treba biti poduzeto čak i kada nije vjerojatno da će povećanje kreditnog rizika, definirano u smislu vjerojatnosti neispunjenja obveza, utjecati na izvršene rezervacije za umanjeње - primjerice zbog toga što je izloženost više nego u potpunosti osigurana jamstvom - kako bi se kreditnim institucijama omogućilo identificiranje i objavljivanje onih povećanja koja će vjerojatno biti važna korisnicima koji nastoje razumjeti kretanja svojstvenih kreditnih rizika izloženosti u obliku financiranja kreditne institucije.
120. U skladu s MSFI-jem 9, točkom 5.5.9., procjenjivanje znatnih povećanja kreditnog rizika temelji se na uspoređivanju kreditnog rizika izloženosti na datum izvještavanja u odnosu na kreditni rizik pri početnom priznavanju. MSFI 9, točka BC 5.161., i ilustrativni primjer 6 predstavljaju primjer primjene ovog načela u standardu, a ne iznimku od tog načela. Taj

primjer upućuje na to da kreditne institucije mogu odrediti maksimalni kreditni rizik za određene portfelje, pri početnom priznavanju, koji bi doveli do toga da se taj portfelj premjesti u mjerenje ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja, kada kreditni rizici premaše tu maksimalnu razinu. To pojednostavljenje jedino je relevantno kada su izloženosti segmentirane na dovoljno granularnoj osnovi da kreditna institucija može dokazati da je analiza dosljedna s načelima MSFI-ja 9. Točnije, kreditne institucije trebaju moći dokazati da znatno povećanje kreditnog rizika, za stavke u portfelju, nije nastupilo prije nego što je dosegnuta maksimalna ocjena kreditne sposobnosti.

121. Kreditne institucije trebaju temeljito pregledavati kvalitetu svog pristupa procjenjivanju znatnog povećanja kreditnog rizika. Upravljačko tijelo ili više rukovodstvo kreditne institucije treba razmotriti postoje li dodatni čimbenici, koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom procjenjivanja znatnih povećanja kreditnog rizika, koji bi poboljšali kvalitetu njihovog pristupa.
122. Kreditne institucije trebaju biti na oprezu u pogledu mogućnosti nastanka bilo kakve pristranosti koja bi spriječila postizanje ciljeva MSFI-ja 9. U slučajevima kada kreditne institucije smatraju kako je vjerojatno da je njihovim pristupom provedbi pristran, trebaju promijeniti svoje procjenjivanje u pogledu identificirane pristranosti i tako osigurati postizanje ciljeva standarda (vidjeti posebno MSFI 9, točke B5.5.1. – B5.5.6.).
123. U točkama 5.5.12. i B5.5.25. – B5.5.27. MSFI 9 sadrži popis zahtjeva za procjenjivanje znatnih povećanja kreditnog rizika za izloženosti u obliku financiranja čiji su ugovorni novčani tokovi promijenjeni ili je o njima postignut novi dogovor. Posebice, za izmjene koje ne dovode do prestanka priznavanja u skladu s MSFI-jem 9, subjekt mora procijeniti jesu li kreditni rizici znatno povećani uspoređivanjem (a) rizika od neispunjenja obveza na datum izvještavanja na temelju izmijenjenih ugovornih odredbi i (b) rizika od neispunjenja obveza pri početnom priznavanju na temelju izvornih, neizmijenjenih ugovornih odredbi.
124. Kreditne institucije trebaju osigurati da izmjene ili ponovni pregovori ne prikriju povećanja kreditnog rizika i tako dovedu do podcjenjivanja ECL-a i kašnjenja prijelaza na ECL tijekom vijeka trajanja za dužnike čiji se kreditni rizik znatno pogoršao, ili neopravdano dovede do povratka s mjerenja ECL-a tijekom vijeka trajanja na mjerenje 12-mjesečnog ECL-a.

125. Pri određivanju postojanja znatnog povećanja kreditnog rizika za izmijenjenu izloženost u obliku financiranja, kreditne institucije trebaju biti sposobne dokazati, i trebale bi uzeti u obzir prilikom izrade procjena ECL-a, jesu li takve izmjene ili ponovni dogovori poboljšali ili obnovili sposobnost kreditne institucije da naplati kamate i glavnice, u usporedbi sa situacijom pri početnom priznavanju. Također, treba uzeti u obzir sadržaj (suštinu) izmijenjenih ugovornih novčanih tokova kao i značenje tih izmjena za budući kreditni rizik izloženosti u obliku financiranja (uzimajući u obzir kreditni rizik dužnika). Čimbenici koje treba razmotriti uključuju, između ostalog, sljedeće:

- a. jesu li izmjene ili novi dogovor o ugovornim odredbama i posljedični novčani tokovi ekonomski korisni za dužnika u usporedbi s izvornim, neizmijenjenim odredbama ugovora i kako izmjene ekonomski utječu na sposobnost dužnika da otplati dug;
- b. mogu li se identificirati čimbenici koji podupiru procjenu kreditne institucije o dužnikovoj sposobnosti otplaćivanja duga, uključujući okolnosti koje su dovele do izmjene i buduće izgleda dužnika kao posljedice izmjena, uzimajući u obzir postojeće uvjete, makroekonomske prognoze i izgleda za sektor/granu djelatnosti unutar koje dužnik djeluje, dužnikov poslovni model, dužnikov poslovni (upravljački) plan koji prikazuje dužnikova očekivanja u pogledu njegovih budućih rezultata, financijske otpornosti i novčanih tokova; i
- c. je li dužnikov poslovni plan izvediv, ostvariv i dosljedan s planom otplate kamata i glavnice temeljem izmijenjenih odredbi ugovora izloženosti u obliku financiranja.

126. Izloženosti u obliku financiranja prenesene u ECL tijekom vijeka njihova trajanja koje su kasnije izmijenjene, odnosno o kojima je postignut novi dogovor i za koje nije prestalo priznavanje, ne bi trebalo premještati natrag u mjerenje 12-mjesečnog ECL-a osim ako postoje dovoljni dokazi da kreditni rizik za vrijeme trajanja izloženosti nije znatno povećan u odnosu na onaj pri početnom priznavanju. Na primjer, ako kreditna institucija odobri različite ustupke kao što su smanjenja kamatne stope ili odgode otplate glavnice dužnicima u financijskim teškoćama, izloženost u obliku financiranja može iskazati obilježja nižih kreditnih rizika, premda u stvarnosti dužnik može i dalje biti pogođen financijskim teškoćama bez realnih izgleda za izvršavanje planiranih otplata tijekom preostalog razdoblja izloženosti. U skladu s točkom B5.5.27. MSFI-ja 9 „dokazi da mjerila o priznavanju očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja nisu više ispunjena mogu uključivati podatke iz prošlih razdoblja o ažurnim i pravovremenim plaćanjima u odnosu na izmijenjene ugovorne uvjete. Klijent bi obično morao dokazati dosljedno uredno plaćanje u određenom razdoblju prije nego bi se moglo smatrati da je kreditni rizik smanjen. Na primjer, povijest neplaćanja ili nepotpunih plaćanja obično se ne bi brisala samo zbog jednog pravovremenog plaćanja nakon izmjene ugovornih uvjeta ”

4.3.3 Primjena praktičnih rješenja

127. MSFI 9 uključuje nekoliko praktičnih rješenja čija je namjera olakšati teret njegove provedbe za širok raspon društava, priznajući činjenicu da MSFI 9 koriste različiti subjekti, uključujući subjekte koji se ne bave bankarstvom.
128. Točke u nastavku odnose se na sljedeća praktična rješenja: skup podataka koji subjekt mora razmotriti pri mjerenju ECL-a, izuzetak u pogledu izloženosti „niskom” kreditnom riziku i oborivu pretpostavku u pogledu prekoračenja dospijeća od 30 dana.
129. Kreditne institucije trebaju u ograničenoj mjeri koristiti ta praktična rješenja jer mogu imati za posljedicu nastanka značajne pristranosti i zbog toga što, uzimajući u obzir njihovo poslovanje, trošak pribavljanja relevantnih podataka vjerojatno neće uključivati „nepotrebne troškove i napor”. Kreditne institucije trebaju razmotriti potrebu izvršavanja usklađenja kada koriste praktična rješenja radi izbjegavanja pristranosti, jer trebaju uzeti u obzir da je cilj MSFI-ja 9 procijeniti očekivane kreditne gubitke kako bi odražavali **nepri stran i na osnovi vjerojatnosti određen iznos na temelju procjene raspona mogućih ishoda** (MSFI 9, točka 5.5.17.).
130. Kada kreditna institucija koristi takva praktična rješenja, kreditne institucije trebaju jasno dokumentirati opravdanja korištenja tih praktičnih rješenja.

Skup podataka

131. U MSFI-ju 9, točki B5.5.15., navodi se da „subjekt uzima u obzir razumne i pouzdane podatke koji su dostupni bez nepotrebni h troškova i truda” i da „subjekt ne mora poduzimati iscrpnu potragu za podacima radi utvrđivanja mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja”. Kreditne institucije ne trebaju tumačiti ove izjave restriktivno i trebaju razviti sustave i postupke koji koriste sve razumne i utemeljene podatke koji su relevantni za skupinu izloženosti ili pojedinačnu izloženost, sukladno potrebama postizanja visokokvalitetne, robusne i dosljedne provedbe računovodstvenih zahtjeva. Međutim, ne treba uvoditi dodatne troškove i radno opterećenje tamo gdje oni ne doprinose visokokvalitetnoj provedbi MSFI-ja 9.

Izuzeće „niskog kreditnog rizika”

132. U skladu sa točkom 5.5.10. MSFI-ja 9, „subjekt može pretpostaviti da nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja ako je na datum izvještavanja određen nizak kreditni rizik financijskog instrumenta”. Premda kreditne institucije time imaju mogućnost, kod izloženosti „niskom kreditnom riziku”, ne procjenjivati je li kreditni rizik znatno povećan nakon početnog priznavanja, korištenje ovog izuzeća treba biti ograničeno. Posebice, kreditne institucije trebaju provoditi pravodobno procjenjivanje znatnih povećanja kreditnog rizika za sve izloženosti u obliku financiranja.

133. U tom kontekstu, kreditne institucije trebaju uvijek priznavati promjene 12-mjesečnog ECL-a putem rezervacija za umanjeње, gdje ne postoji znatno povećanje kreditnog rizika, te premjestiti izloženosti u obliku financiranja u mjerenje ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja, ako postoji znatno povećanje kreditnih rizika. Kako bi se postigla visokokvalitetna provedba MSFI-ja 9, svaka primjena iznimki kod niskog kreditnog rizika treba biti praćena jasnim dokazima da je kreditni rizik na datum izvještavanja dovoljno nizak, tako da nije moglo nastupiti znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.
134. Kako bi se objasnilo znaćenje niskog kreditnog rizika u MSFI-ju 9, točki B5.5.22., u MSFI-ju 9, točki B5.5.23. navodi se primjer instrumenta s vanjskom ocjenom „ulagaćkog stupnja”. Ipak, nije moguće automatski smatrati da sve izloženosti u obliku financiranja koje imaju ocjenu „ulagaćkog stupnja”, koju je dodijelila agencija za ocjenjivanje kreditne sposobnosti, imaju nizak kreditni rizik. Kreditne institucije trebaju se prvenstveno oslanjati na vlastitu procjenu kreditnih rizika kako bi procijenile kreditne rizike izloženosti u obliku financiranja, a ne osloniti se isključivo ili mehanički na ocjene koje daju agencije za ocjenjivanje kreditne sposobnosti (ako potonje postoje). Ipak, za optimistične interne ocjene kreditne sposobnosti, u usporedbi s vanjskim ocjenama, trebalo bi osigurati dodatnu analizu i obrazloženje upravljaćkog tijela ili višeg rukovodstva kreditne institucije.

Oboriva pretpostavka prekoraćenja dospijeća od (preko) 30 dana

135. Kreditne institucije trebaju imati uspostavljene postupke procjenjivanja i upravljanja kreditnim rizicima kako bi se osiguralo otkrivanje znatnih povećanja kreditnog rizika znatno prije nego što nastupi prekoraćenje dospijeća ili neurednosti u plaćanju. Premda korištenje oborive pretpostavke prekoraćenja dospijeća od 30 dana, kao zaštitne mjere, nije isključeno u skladu s MSFI-jem 9 zajedno s drugim, ranijim pokazateljima za procjenjivanje znatnog povećanja kreditnog rizika, kreditne institucije trebaju izbjegavati njezino korištenje kao primarnog pokazatelja za prijelaz na ECL tijekom vijeka njihova trajanja.
136. Svaka tvrdnja da je pretpostavka prekoraćenja dospijeća za više od 30 dana pobijena, na temelju toga da nije bilo znatnog povećanja kreditnog rizika, treba biti praćena temeljitom analizom koja jasno pokazuje da prekoraćenje dospijeća za 30 dana nije u vezi sa znatnim povećanjem kreditnog rizika¹⁸. Takva analiza treba uzeti u obzir i postojeće, razumne i utemeljene podatke o budućim događajima koji mogu dovesti do toga da budući novćani manjkovi budu različiti od povijesnih iskustava.
137. U tom pogledu, kreditne institucije trebaju koristiti relevantne podatke o budućim događajima koji su razumni i utemeljeni, kako bi analizirale postoji li materijalna povezanost između tih podataka i pokretaća kreditnih rizika. Kreditne institucije ne bi trebale koristiti oborivu pretpostavku prekoraćenja dospijeća za 30 dana, osim ako su dokazale da podatci o

¹⁸ Na primjer, u nekim zakonodavstvima uobičajena je praksa da dužnici odgađaju otplatu za određene izloženosti, no povijest pokazuje da su ta propuštena plaćanja u potpunosti nadoknađena u slijedećim mjesecima.

budućim događajima nisu imali nikakvu materijalnu povezanost s pokretačem kreditnih rizika ili da takvi podatci nisu dostupni bez nepotrebnih troškova i napora.

138. U ograničenim primjerima kada su podatci o prekoračenju dospijeća najbolji kriterij dostupan kreditnoj instituciji za određivanje kada treba prijeći u kategoriju ECL-a tijekom vijeka njihova trajanja, kreditne institucije trebaju posvetiti posebnu pažnju svom mjerenju rezervacija za umanjene za 12-mjesečni ECL kako bi osigurale da ECL bude na odgovarajući način obuhvaćen u skladu s ciljem MSFI-ja 9, u pogledu mjerenja. Štoviše, kreditne institucije trebaju uzeti u obzir to da će znatno oslanjanje na podatke o proteklim događajima dovesti do pristranosti u provedbi računovodstvenog modela ECL-a, te trebaju osigurati postizanje ciljeva MSFI-ja 9 u pogledu odredaba o umanjenu vrijednosti (tj. da odražava ECL koji zadovoljava navedene ciljeve mjerenja i da se obuhvati sva znatna povećanja kreditnog rizika).

4.4 Nadzorno ocjenjivanje praksi povezanih s kreditnim rizicima, računovodstvom očekivanih kreditnih gubitaka i adekvatnošću kapitala

Načelo 1. – Procjenjivanje upravljanja kreditnim rizicima

Nadležna tijela trebaju periodički ocjenjivati učinkovitost praksi kreditne institucije povezanih s kreditnim rizicima.

139. Nadležna tijela trebaju se uvjeriti da su kreditne institucije usvojile dobre prakse povezane s kreditnim rizicima opisane u ovim smjernicama, te da ih se pridržavaju. Ocjenjivanje koje provode nadležna tijela treba uključivati, između ostalog, sljedeće:
- a. je li funkcija kreditne institucije za interno provjeravanje kreditnih rizika robusna i obuhvaća li sve izloženosti u obliku financiranja,
 - b. je li kvaliteta postupaka i sustava kreditne institucije za pravovremeno identificiranje, klasificiranje, praćenje i odgovarajuće rješavanje promjena kreditnog rizika, za sve izloženosti u obliku financiranja, adekvatna; uzima li rukovodstvo u iskustvenoj kreditnoj prosudbi u obzir postojeće uvjete i podatke o budućim događajima, uključujući makroekonomske čimbenike; te je sve navedeno i dokumentirano na zadovoljavajući način,
 - c. odražavaju li postupci kreditne institucije sklonost kreditne institucije za preuzimanje rizika na način kojim se osigurava brzo identificiranje i odgovarajuće praćenje izloženosti u obliku financiranja kod kojih se kreditni rizik povećao od kreiranja (stvaranja) ili kupnje do razine koja premašuje sklonost kreditne institucije za preuzimanje rizika i odražavaju li ocjene rezervacija ECL-a pravilno povećanja kreditnih rizika tih izloženosti, kako se predmetna povećanja identificiraju. Kada kreditna institucija kreira (stvori) ili kupi izloženost u obliku financiranja kod koje kreditni rizik pri stjecanju premašuje sklonost institucije za preuzimanje rizika i koja stoga predstavlja odstupanje od politike kreditiranja i standarda, nadležna tijela trebaju ocijeniti je li institucija uspostavila i pridržava li se odgovarajućih postupaka i kontrola za:

- početno identificiranje, provjeravanje, odobravanje i dokumentiranje takvih izloženosti; izvještavanje o takvim iznimkama od politike višem rukovodstvu i, kod pojedinačno znatnih izloženosti, upravljačkom tijelu; i pravilno praćenje takvih izloženosti nakon početnog priznavanja. Nadležna tijela također trebaju ocijeniti: identificiraju li postupci i kontrole kreditne institucije procjene rezervacija za ECL odvojeno u vezi s izloženostima dosljednima sa sklonošću kreditne institucije za preuzimanje rizika i onima povezanim s rizičnijim izloženostima u obliku financiranja;
- d. osiguravaju li se upravljačkom tijelu i višem rukovodstvu kreditne institucije redovito odgovarajući podatci o kreditnom riziku izloženosti u obliku financiranja, promjenama kreditnog rizika, povezanim rezervacijama ECL-a i promjenama u procjenama rezervacija (na primjer, jednom tromjesečno ili, ako je to opravdano, češće);
 - e. jesu li prognoze uključene u procjene i mjerenja kreditnih rizika ne samo razumne i utemeljene, već i dosljedne s prognozama koje kreditna institucija koristi za druge svrhe i sve one su stavljene na raspolaganje nadležnim tijelima; i
 - f. jesu li politike i procedure kreditne institucije za provjeru točnosti i dosljednosti njezinih internih modela ocjenjivanja kreditnih rizika robusne.
140. Pri izradi tih ocjena, nadležna tijela mogu tražiti da kreditne institucije osiguraju dodatne podatke, koji nisu javno objavljeni, putem redovitog nadzornog izvještavanja, *ad hoc* izvještaja ili neposrednog nadzora. Nadležna tijela također mogu koristiti te pristupe za pribavljanje dodatnih podataka prilikom provedbe ocjenjivanja na temelju načela u nastavku.

4.4.2 Načelo 2. – procjenjivanje mjerenja ECL-a

Nadležna tijela trebaju se uvjeriti da metode koje koristi kreditna institucija radi određivanja računovodstvenih rezervacija dovode do odgovarajućeg mjerenja ECL-a u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.

141. Pri procjenjivanju metoda koje koristi kreditna institucija za procjenjivanje rezervacija, nadležna tijela trebaju se uvjeriti pridržava li se kreditna institucija politika i praksi dosljednih s načelima mjerenja ECL-a, navedenima u ovim smjernicama uključujući, između ostalog, sljedeće:
- a. da su procedure koje kreditna institucija koristi za mjerenje ECL-a robusne i pravovremene te da uzimaju u obzir kriterije kao što su ažurirana vrednovanja čimbenika koji smanjuju kreditne rizike (i posebno: sredstva osiguranja, preostali rizik nakon uzimanja u obzir čimbenika koji smanjuju rizike, korelaciju tih rizika s kreditnom sposobnošću dužnika i potencijalan utjecaj uvjeta učinkovitosti zaštite), procjene novčanih tokova temeljene na procjenama čimbenika specifičnih za dužnika te postojećim i budućim makroekonomskim uvjetima, zajedno s ostalim relevantnim podacima o budućim događajima koji utječu na očekivanu naplativost izloženosti u obliku financiranja kreditne institucije;

- b. da su okvir i metodologija za formiranje rezervacija robusne, bez obzira određuju li se skupno ili pojedinačno;
 - c. da su ukupne rezervacije za izloženosti u obliku financiranja u skladu s, relevantnim računovodstvenim zahtjevima, i u odnosu na izloženost kreditnim rizicima portfelja kreditne institucije;
 - d. da se nenaplativosti, u odgovarajućem razdoblju, priznaje kroz rezervacija za umanjenja ili otpise; i
 - e. da se, bez obzira na metodu korištenu za određivanje ECL-a, u internim postupcima kreditne institucije za mjerenje ECL-a uzimaju u obzir kreditni rizici, koje je kreditna institucija preuzela, te promjena kreditnih rizika za izloženosti u obliku financiranja kreditne institucije.
142. Nadležna tijela trebaju kritički razmatrati korištenje praktičnih rješenja navedenih u točki 4.3. kako bi odredila prikladnost mjerenja ECL-a.
143. Prilikom nadzora funkcija kreditne institucije za procjenjivanje kreditnih rizika i mjerenje ECL-a, nadležna tijela mogu koristiti rad koji su izvršili unutarnji i vanjski revizori¹⁹.

4.4.3 Načelo 3. – Procjena adekvatnosti kapitala

Nadležna tijela također trebaju razmotriti prakse kreditne institucije, povezane s kreditnim rizicima, kada procjenjuju sveukupnu adekvatnost kapitala kreditne institucije.

144. Pri procjenjivanju prikladnosti razine rezervacija za izloženosti u obliku financiranja kao elementa sveukupne adekvatnosti kapitala kreditne institucije, nadležna tijela trebaju pregledati prakse povezane s kreditnim rizicima i uzeti u obzir da postupci, metodologija i temeljne pretpostavke kreditne institucije, povezane s ECL-om, zahtijevaju primjenu značajne mjere iskustvene kreditne prosudbe.
145. Prilikom provođenja procjene, nadležna tijela trebaju razmotriti da li kreditna institucija:
- a. održava učinkovite sustave i kontrole za pravovremeno identificiranje, mjerenje, praćenje i kontroliranje razine kreditnog rizika, znatnih povećanja kreditnog rizika i problema povezanih s kvalitetom imovine;
 - b. analizira sve značajne relevantne čimbenike koji utječu na kreditni rizik i naplativost portfelja i
 - c. ima uspostavljen prihvatljiv postupak procjenjivanja rezervacija koji zadovoljava barem načela navedena u ovim smjernicama, uključujući relevantne računovodstvene zahtjeve.

¹⁹ EBA-ine smjernice o internom upravljanju (GL44) i smjernice o komuniciranju između nadležnih tijela i zakonskih revizora (EBA/GL/2016/05) (niti u eng verziji nije naveden puni naziv potonjih smjernica)

146. Prilikom procjenjivanja adekvatnosti kapitala, nadležna tijela trebaju razmotriti kako računovodstveno i politika procjenjivanja kreditnih rizika kreditne institucije utječu na imovinu i zaradu kreditne institucije, te posljedično na njezin kapital .
147. Kada nadležna tijela identificiraju nedostatke prilikom procjenjivanja praksi kreditne institucije povezanih s kreditnim rizicima, trebaju razmotriti način na koji ti nedostaci utječu na razinu rezervacija za umanjeње, prikazanu u izvještajima i, ako ukupan iznos navedenih rezervacija za umanjeње nije odgovarajući, temeljem primjenjivog računovodstvenog okvira, nadležno tijelo treba o tome raspraviti s višim rukovodstvom i upravljačkim tijelom kreditne institucije, te treba poduzeti dodatne odgovarajuće nadzorne aktivnosti, kada je to potrebno.
148. Posebice, u mjeri u kojoj su nedostaci kod procjenjivanja kreditnih rizika ili mjerenja ECL-a značajni ili nisu pravovremeno otklonjeni, nadležna tijela trebaju razmotriti nametanje dodatnih kapitalnih zahtjeva temeljem članka 104. u skladu s III. odjeljkom, 2. poglavljem, VII. glavom Direktive 2013/36/EU.